

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Vliv kriminality na úspěšnost regionu
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Barbora Pelikánová
Osobní číslo:	E22362
Studijní program:	B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa
Specializace:	Veřejná ekonomika a správa
Téma práce:	Vliv kriminality na úspěšnost regionu
Zadávající katedra:	Ústav správních a sociálních věd

Zásady pro vypracování

Cílem práce je vyhodnotit vztah mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. V rámci práce budou vybrány indikátory úspěšnosti regionů, které budou následně zkoumány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury, stanovení cílů práce.
- Regiony, regionální politika.
- Veřejná správa, nástroje rozvoje regionů.
- Analýza vlivu kriminality na úspěšnost regionu.
- Vyhodnocení vlivu kriminality na úspěšnost regionu.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
JELÍNEK, J. Kriminologie. Teoretik. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-499-2.
KRAFTOVÁ, I., MAŠTÁLKA, M., MATĚJA, Z., SVOBODA, O., ZDRAŽIL, P. Bezpečný rozvoj regionu: základní koncept. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-261-0.
STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
STIMSON, R. J., STOUGH, R., ROBERTS, B. H. Regional economic development: analysis and planning strategy. 2nd ed. Berlin: Springer, c2006. ISBN 3-540-34826-3.
WOKOUN, R., MATES, P., KADERÁBKOVÁ, J. Základy regionálních věd a veřejné správy. Monografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Maštálka, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2025**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2024

Prohlašuji:

Práci s názvem Vliv kriminality na úspěšnost regionu jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 04. 2025

Barbora Pelikánová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla vyjádřit poděkování svému vedoucímu bakalářské práce, Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D., za jeho čas, ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi během zpracování práce poskytl. Velmi si vážím příjemné spolupráce, která mi byla velkou oporou.

Ráda bych poděkovala také Mgr. Haně Boháčové, Ph.D., za její cennou pomoc při tvorbě praktické části práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zaměřuje na vyhodnocení vztahu mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. Nejprve jsou vymezeny základní pojmy související s veřejnou správou v českém a evropském kontextu, kriminalitou a jejím statistickým sledováním, a dále je pozornost věnována regionům, principům regionální politiky a ukazatelům regionálního rozvoje a úspěšnosti. Na tomto teoretickém základě jsou vybrány indikátory regionální úspěšnosti, které jsou následně analyzovány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality s využitím korelace. Práce vychází z dat Eurostatu a přispívá k hlubšímu pochopení souvislostí mezi kriminalitou a rozvojovými charakteristikami regionů v evropském kontextu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminalita, úspěšnost regionů, indikátory úspěšnosti, Evropská unie, korelace.

TITLE

The influence of crime on the success of the region

ANNOTATION

This bachelor's thesis focuses on evaluating the relationship between crime rates and the success of regions within the European Union. It first defines the key concepts related to public administration in the Czech and European contexts, crime and its statistical monitoring, and further addresses regions, the principles of regional policy, and indicators of regional development and success. Based on this theoretical framework, indicators of regional success are selected and subsequently analyzed in relation to various types of crime using correlation. The thesis draws on data from Eurostat and contributes to a deeper understanding of the interrelations between crime and the characteristics of regional development in the European context.

KEYWORDS

Crime, regional success, success indicators, European Union, correlation.

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	11
ÚVOD	12
1 VYMEZENÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY	14
1.1 Definice veřejné správy	14
1.1.1 Formální a materiální pojetí	14
1.1.2 Kritéria členění veřejné správy	14
1.1.3 Princip decentralizace a dekoncentrace	15
1.2 Současný systém veřejné správy v České republice	16
1.2.1 Státní správa	16
1.2.2 Samospráva	19
1.3 Veřejná správa EU	22
2 KRIMINALITA	24
2.1 Vymezení pojmů	24
2.2 Analýza kriminality	25
2.3 Prameny informací o registrované kriminalitě	27
2.4 Klasifikace kriminality v ČR a podle Eurostatu	29
2.5 Role veřejné správy v prevenci kriminality	30
3 REGION A REGIONÁLNÍ POLITIKA	32
3.1 Regiony a jejich vymezení	32
3.1.1 Přirozený a administrativní region	32
3.2 Význam regionální politiky	33
3.3 Regionální politika EU	33
3.4 Nástroje na podporu rozvoje regionu	34
3.5 Indikátory úspěšnosti v regionech	35
4 ANALÝZA VZTAHU KRIMINALITY A ÚSPĚŠNOSTI REGIONU	36
4.1 Metodika výzkumu	36
4.2 Charakteristika zvolených proměnných	38

4.3	Vyhodnocení 1. výzkumné otázky.....	44
4.4	Vyhodnocení 2. výzkumné otázky.....	44
4.5	Vyhodnocení 3. výzkumné otázky.....	55
5	ZHODNOCENÍ VZTAHU KRIMINALITY A ÚSPĚŠNOSTI REGIONU.....	57
	ZÁVĚR	59
	POUŽITÁ LITERATURA	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	65

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Rozdělení veřejné správy v ČR	16
Obrázek 2: Systém prevence kriminality v ČR.....	31
Obrázek 3: Vzorec pro výpočet Pearsonova korelačního koeficientu.....	38
Tabulka 1: Korespondence mezi úrovněmi NUTS a národními administrativními a neadministrativními jednotkami (na základě NUTS 2024 a LAU 2022).....	21
Tabulka 2: Takticko-statistická klasifikace kriminality v ČR podle Policie ČR.....	29
Tabulka 3: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi úmyslným zabitím a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022	45
Tabulka 4: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi napadením a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	46
Tabulka 5: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi loupeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	46
Tabulka 6: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi vloupáním a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	47
Tabulka 7: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi vloupáním do soukromých obytných prostor a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	48
Tabulka 8: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi krádeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	48
Tabulka 9: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi úmyslným zabitím a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022	49
Tabulka 10: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi napadením a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022	50
Tabulka 11: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi loupeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	51
Tabulka 12: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi vloupáním a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022	52
Tabulka 13: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi vloupáním do soukromých obytných prostor a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	53
Tabulka 14: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi krádeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022.....	54

Tabulka 15: Porovnání korelačních koeficientů mezi HDP a trestnými činy na úrovních NUTS 3 a NUTS 2 v letech 2018–2022	55
--	----

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
ICCS	Mezinárodní klasifikace kriminality pro statistické účely
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
LAU	Místní správní jednotky
NACE	Klasifikace ekonomických činností
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OSN	Organizace spojených národů
TSK	Takticko-statistické klasifikace
UNODC	Úřad OSN pro drogy a kriminalitu

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je zkoumání vztahu mezi kriminalitou v regionech a jejich úspěšnosti v prostředí Evropské unie. Problematika kriminality a jejího působení na socioekonomické charakteristiky regionů představuje dlouhodobě aktuální téma, které ovlivňuje kvalitu života obyvatel i celkový rozvoj jednotlivých oblastí. Kriminalita může zasahovat do socioekonomických podmínek regionů, a tím nepřímo působit na jejich atraktivitu, ekonomickou stabilitu či sociální soudržnost. Úspěšnost regionů není dána pouze ekonomickými ukazateli, jako je výše hrubého domácího produktu nebo míra nezaměstnanosti, ale také širšími sociálními faktory, například úrovní vzdělání, materiální situací obyvatelstva či mírou ohrožení chudobou. Analyzování souvislostí mezi těmito jevy přispívá k hlubšímu pochopení regionálních rozdílů v rámci Evropské unie a může naznačit možnosti efektivnější regionální politiky a prevence kriminality.

Cílem práce je vyhodnotit vztah mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. V rámci práce budou vybrány indikátory úspěšnosti regionů, které budou následně zkoumány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality. Formulovány jsou tři výzkumné otázky, které se zaměřují na identifikaci vhodných indikátorů regionální úspěšnosti, ověření existence a charakteru vztahů mezi kriminalitou a těmito indikátory a posouzení vlivu úrovně regionální agregace na výsledky analýzy. Výzkumné otázky jsou koncipovány tak, aby obsáhly všechny klíčové aspekty vztahu mezi kriminalitou a socioekonomickým rozvojem regionů.

Pro dosažení stanoveného cíle je využita metoda korelace, konkrétně výpočet Pearsonových korelačních koeficientů, které umožňují vyhodnotit sílu a směr lineárních vztahů mezi analyzovanými proměnnými. Veškerá data použitá pro analýzu pocházejí z databáze Eurostatu, která nabízí spolehlivé a srovnatelné statistické údaje napříč členskými státy Evropské unie a umožňuje provádět analýzy na různých úrovních regionálního členění.

Práce je strukturována tak, že nejprve poskytuje teoretické vymezení klíčových pojmů souvisejících s veřejnou správou, kriminalitou a regionálním rozvojem, přičemž klade důraz na souvislosti mezi těmito oblastmi v rámci Evropské unie. Následně jsou představeny a charakterizovány indikátory regionální úspěšnosti a jednotlivé druhy kriminality, které tvoří základ pro prováděnou analýzu. Další část práce se zaměřuje na zkoumání vztahů mezi těmito proměnnými na úrovni regionální agregace NUTS 2 a NUTS 3 a na vyhodnocení stanovených výzkumných otázek. Výsledky jsou interpretovány se zaměřením na souhrnný vztah mezi

kriminalitou a úspěšností regionů v rámci Evropské unie. Závěr shrnuje hlavní poznatky vyplývající z analýzy a naznačuje možné implikace pro regionální politiku i další výzkum v oblasti vztahu kriminality a rozvoje regionů.

1 VYMEZENÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Veřejná správa je úzce spojena s fungováním regionů, a proto je důležité ji na úvod vymezit. Každý stát má systém veřejné správy nastavený odlišně, zejména v oblasti územní samosprávy – tedy v tom, jak jsou regionální celky vymezeny. Pro další výklad je proto nezbytné porozumět základním principům veřejné správy, přičemž jako příklad slouží model České republiky.

1.1 Definice veřejné správy

I přestože je pojem veřejná správa základním prvkem správního práva, je velmi obtížné ji jednoznačně definovat, a to z toho důvodu, že je zkoumána různými vědními obory, což z ní činí typicky interdisciplinární oblast zájmu. Obecně ale lze říci, že veřejnou správou se rozumí řídicí činnost veřejných záležitostí, která je realizována subjekty veřejné správy a jejich orgány za účelem veřejného zájmu (Horzinková, Novotný, 2021). Například Wokoun a kol. (2011: 316) uvádějí, že veřejná správa je *„činností exekutivní, je vykonávána ve veřejném zájmu, jsou jí zajišťovány, uskutečňovány a vykonávány veřejné záležitosti těmi, kteří tuto činnost uskutečňují jakožto právem stanovenou povinnost, a to pouze v mezích stanovených zákony“*.

1.1.1 Formální a materiální pojetí

Na veřejnou správu lze pohlížet dvěma základními způsoby, prvním je tzv. organizační pojetí (někdy označováno jako formální), jímž se rozumí orgány veřejné správy, resp. organizace, které vykonávají veřejnou správu v rozsahu své působnosti vymezené zákonem. Druhým pojetím je tzv. funkční (neboli materiální), které se zaměřuje na samotnou činnost veřejné správy, a spočívá tedy v provádění podzákonných a nařizovacích činností těmito orgány (Průcha, 2014). Nicméně v jednom ani ve druhém pojetí nemůže být veřejná správa vymezena pozitivním výčtem, neboť je zcela nemožné vypočítat všechny aktivity veřejné správy, stejně jako není možné najít obecnou definici, která by všechny tyto činnosti přehledně a přesně zahrnovala a zároveň zohledňovala jejich různorodost a proměnlivost v průběhu času (Wokoun a kol., 2011).

1.1.2 Kritéria členění veřejné správy

Mezi klíčová kritéria, která definují veřejnou správu a její organizační strukturu, patří subjekt, působnost a pravomoc. Subjekt veřejné správy zahrnuje stát, obce, kraje a jiné samosprávné celky. Mohou sem spadat také subjekty veřejného nebo soukromého práva, které byly pověřeny jejím výkonem (Hendrych a kol., 2016).

Každý subjekt případně vykonavatel veřejné správy musí mít stanovenou oblast úkolů, které má řešit v konkrétním územním prostoru, a zároveň mu musí být přiděleny prostředky potřebné k jejich naplnění. Ve správním právu se termín působnost používá k označení úkolů, které má konkrétní orgán plnit, zatímco pravomocí se rozumí svěřené prostředky, obvykle právní, jež orgán využívá k plnění těchto úkolů (Hendrych a kol., 2016).

Stanovení působnosti je zásadním bodem při tvorbě veřejné správy a její správné nastavení je nezbytným předpokladem pro efektivní fungování. Působnost se v základní rovině rozlišuje na věcnou a územní, výjimečně může být doplněna ještě o působnost osobní. Věcná působnost je dále podle rozsahu dělena na všeobecnou a dílčí. Všeobecná působnost znamená, že výkon veřejné správy je na daném území soustředěn převážně do rukou jednoho vykonavatele (příkladem může být obecní nebo krajský úřad), kdežto dílčí působnost označuje situaci, kdy je výkon veřejné správy rozdělen mezi více subjektů, z nichž každý spravuje svou část kompetencí (například ministerstva). Územní působnost určuje, zda subjekt, kterému byly svěřeny veřejné úkoly, vykonává svou činnost na celostátní, regionální, nebo místní úrovni. Osobní působnost se zabývá konkrétním okruhem subjektů, na které pak dopadá věcná působnost veřejné správy (Hendrych a kol., 2016).

Pro výkon veřejné správy potřebuje správní úřad nebo orgán v rámci své působnosti odpovídající materiální, finanční, osobní a právní prostředky. Mezi právními prostředky má zvláštní význam pravomoc, která představuje oprávnění orgánu uplatňovat veřejnou moc. To zahrnuje autoritativní rozhodování o právech a povinnostech subjektů, které vůči orgánu nejsou v rovnoprávném postavení, přičemž rozhodnutí orgánu není závislé na vůli adresáta. V oblasti veřejné správy se pravomoc realizuje zejména: vydáváním nařízení, vydáváním správních aktů, uzavíráním veřejnoprávních smluv, výkonem rozhodnutí a správním dozorem (Hendrych a kol., 2016).

1.1.3 Princip decentralizace a dekoncentrace

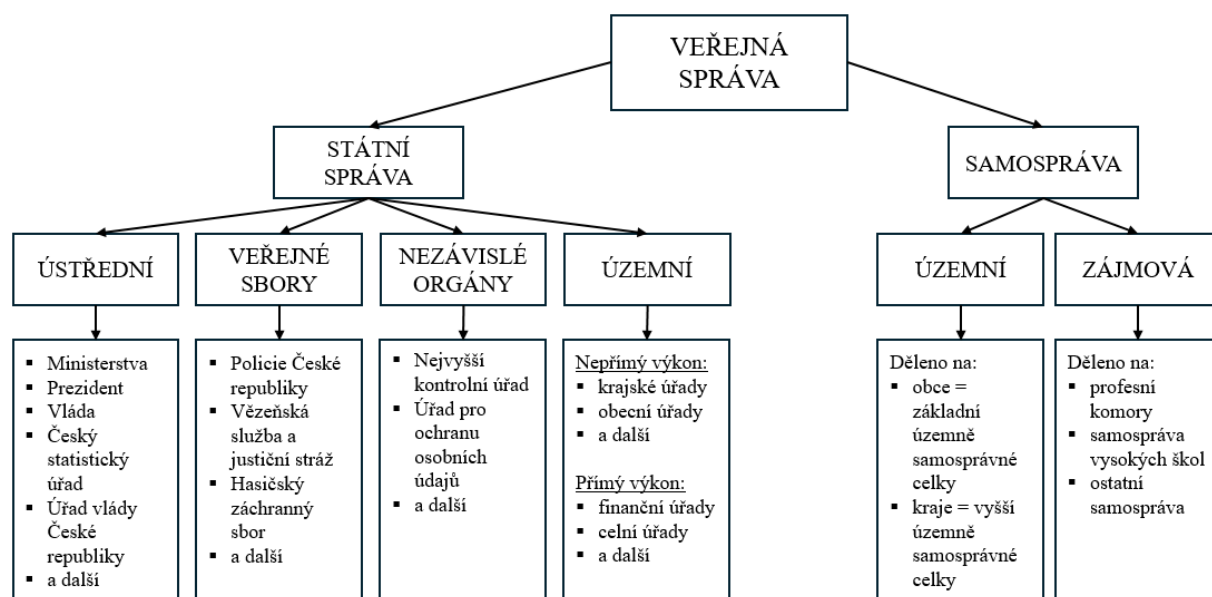
Princip centralizace znamená, že většina rozhodovacích pravomocí a odpovědnosti za výkon veřejné správy je soustředěna do rukou ústředních orgánů státní správy. Decentralizace naopak usiluje o přenesení části těchto pravomocí na nižší úroveň, tedy například na místní nebo regionální orgány, což umožňuje větší míru samosprávy (Průcha, 2014).

Princip koncentrace je v podstatě ekvivalentní centralizaci. Dekoncentrace představuje rozdělení výkonu veřejné správy v rámci hierarchického uspořádání, a to buď vertikálně, kdy jsou pravomoci delegovány na nižší úroveň, nebo horizontálně, kdy jsou rozděleny mezi

organizační jednotky na stejné úrovni. V praxi dochází ke kombinaci jednotlivých principů, přičemž tato kombinace má pak vliv na demokratické uspořádání veřejné správy (Průcha, 2014).

1.2 Současný systém veřejné správy v České republice

Současná veřejná správa v České republice je chápána jako smíšený model, který je rozdělen podle subjektů odpovědných za výkon, a dělí se na státní správu a ostatní veřejnou správu – samosprávu. Tyto dva systémy působí vedle sebe a vzájemně se ovlivňují, souběžně je také zdůrazňováno základní právo na samosprávu, které je zaručeno Ústavou České republiky a dalšími zákony. Samospráva totiž není podřízena státní správě, avšak může být státní správou kontrolována (Horzinková, Novotný, 2021). Orientační dělení veřejné správy je vyobrazeno v Obrázku 1.

Obrázek 1: Rozdělení veřejné správy v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle Horzinková, Novotný (2021)

1.2.1 Státní správa

Státní správu lze definovat jako veřejnou správu vykonávanou státem, jedná se o nepostradatelnou složku veřejné správy (Lochmannová, 2020). Státní správa může být jako jediná realizována přímo či nepřímo. V prvním případě se jedná o takový výkon státní správy, který je zprostředkováván prostřednictvím organizačních složek státu. Ve druhém případě je výkon státní správy svěřen jiným subjektům veřejné správy v rámci přenesené působnosti (například krajům, obcím, profesním komorám). Mezi vykonavatele státní správy patří tedy

především orgány státu a správní úřady, podle Hendrycha a kol. (2016) v úvahu konkrétně přicházejí:

- vláda,
- ministerstva,
- jiné správní úřady
 - s celostátní působností přímo řízené vládou,
 - s celostátní působností řízené ministerstvy,
 - s omezenou územní působností,
 - tzv. nezávislé správní úřady,
- veřejně ozbrojené sbory nebo jiné veřejné sbory,
- prezident.

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci a její postavení a funkce jsou obecně vymezeny v Ústavě. Jedná se o kolektivní orgán, který je složen z předsedy, místopředsedů a ministrů, kteří řídí jednotlivá ministerstva. Předseda vlády je jmenován prezidentem republiky a na základě jeho návrhu jsou pak jmenováni ostatní členové. Vláda disponuje s celostátní působností a zároveň plní roli orgánu s všeobecnou věcnou působností. Vládní rozhodnutí jsou přijímána ve sboru formou usnesení, přičemž k jejich schválení je nutný souhlas nadpoloviční většiny všech členů vlády. Kromě toho může vláda vydávat nařízení, která mají povahu právního předpisu. V oblasti veřejné správy vláda primárně řídí, kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnost ministerstev a jiných ústředních správních úřadů. Administrativní podporu spojenou s výkonem vlády zajišťuje Úřad vlády, který má postavení ústředního správního orgánu a jehož vedoucího jmenuje a odvolává vláda (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021; Průcha, 2014).

Ministerstvo je ústředním orgánem státní správy s dílčí věcnou působností a územně celostátní působností. Jedná se o specializovaný a monokratický orgán, v jehož čele stojí ministr, který odpovídá za jeho činnost vládě. Ministerstva spolu s dalšími ústředními orgány státní správy lze zřizovat pouze na základě zákona. Zákonem se také vymezuje jejich působnost a pravomoc, a to konkrétně zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nebo jinými zvláštními právními předpisy. Ministerstva formulují a realizují politiku v oblasti svého působení, zpracovávají koncepce rozvoje a řeší stěžejní otázky, které předkládají vládě k projednání. V rámci své nařizovací pravomoci mohou v mezích zákona vydávat právní

předpisy neboli vyhlášky. Ministerstva zároveň řídí a kontrolují dekoncentrované správní úřady a dohlíží na výkon státní správy v oblasti přenesené působnosti v krajích. Jejich počet není v Ústavě pevně stanoven, záleží totiž nejen na aktuálních věcných potřebách, ale i na politických rozhodnutích. V současné době v České republice působí 14 ministerstev (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021; Průcha, 2014).

Svým postavením nejbližší k ministerstvům mají tzv. jiné správní úřady s celostátní působností přímo řízené vládou, které se liší především specifikací věcné působnosti, jež je obvykle užší a specializovanější, zaměřená na odborně technickou problematiku vyžadující právě tento zvláštní úřad. V čele těchto úřadů již nestojí ministr, ale vedoucí, jmenovaný vládou nebo prezidentem republiky, přičemž i nadále zůstává odpovědný vládě až na stanovené výjimky. Do této skupiny patří například následující správní úřady: Český statistický úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Národní bezpečnostní úřad, Úřad vlády české republiky a další (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021; Průcha, 2014).

V soustavě ústředních orgánů lze dále rozlišovat jiné správní úřady s celostátní působností, které jsou podřízeny přímo některému ministerstvu nebo jinému správnímu úřadu. Na rozdíl od předchozí skupiny nemají tyto úřady pravomoc vydávat právní předpisy. Příkladem může být Česká obchodní inspekce, která je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021).

Územní státní správa se dále dělí na územní správu s všeobecnou působností a územní správu specializovanou. Jedná se o správu na nejnižší úrovni. Tzv. jiným správním úřadem s omezenou územní působností byl například okresní úřad, který disponoval se všeobecnou věcnou působností na místní úrovni a vykonával státní správu ve svých územních obvodech. Avšak k 31. prosinci 2002 okresní úřady zanikly a jejich působnost byla rozdělena zejména mezi krajské úřady a obecní úřady s rozšířenou působností. Krajské a obecní úřady se tedy řadí mezi územní orgány se všeobecnou působností a státní správu vykonávají nepřímě v rámci přenesené působnosti, a to na základě zákona. Územní specializované správní úřady (nebo také územně dekoncentrované správní úřady) vykonávají dílčí věcnou působnost v závislosti na tom, jakému správnímu úřadu s celostátní působností jsou podřízeny, zpravidla ministerstvům nebo jiným správním úřadům. Patří mezi ně například finanční úřady, celní úřady, úřady práce a další (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021).

Mezi další vykonavatele státní správy patří tzv. nezávislé správní úřady či orgány, jedná se o státní orgány a úřady, které nejsou součástí organizační soustavy státní správy a nejsou

podřízeny vládě ani žádnému jinému správnímu úřadu. Mají specifický charakter a většinou ve své působnosti zahrnují funkce dozoru, rozhodovací a sankční. V tomto případě lze zmínit Nejvyšší kontrolní úřad, který je nezávislým orgánem a vykonává kontrolní činnost v oblasti hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu. Dalším příkladem může být Úřad pro ochranu osobních údajů, jenž plní činnost nezávislého správního úřadu (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021).

Za určitých okolností mohou být vykonavateli státní správy též veřejné ozbrojené sbory nebo jiné veřejné sbory, pokud to stanoví zákon. Mezi veřejné sbory patří například Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, a dále i dvě zpravodajské služby – Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. Armáda České republiky není zařazena mezi veřejné ozbrojené sbory, protože její správu vykonává přímo Ministerstvo obrany (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021).

Prezident má při výkonu státní správy omezenou roli. Je třeba rozlišovat mezi jeho pravomocí rozhodovat samostatně, bez nutnosti schválení vládou či jejím pověřeným členem, a pravomocí, kdy je platnost rozhodnutí podmíněna tzv. kontrasignací, tedy souhlasem vlády. (Hendrych a kol., 2016; Horzinková, Novotný, 2021).

1.2.2 Samospráva

Samosprávu lze chápat jako veřejnou správu, kterou vykonává jiná instituce než stát, přičemž tato instituce má určitou míru samostatnosti a nezávislosti. Stát může existovat i bez samosprávy, avšak samospráva nemůže fungovat bez státu, neboť některá rozhodnutí přijatá samosprávou mohou být prosazena pouze s podporou státního donucení (například prostřednictvím policie nebo armády). Stát ovlivňuje samosprávu tím, že stanovuje zákony, ale do konkrétních rozhodnutí samosprávných orgánů již nezasahuje, pokud to není nezbytné k ochraně zákona a v souladu s jeho rámcem (Lochmannová, 2020).

Samosprávu je možné rozlišovat na územní a zájmovou. Územní samospráva se zaměřuje na zastupování zájmů konkrétního území (respektive jeho obyvatel), zatímco zájmová samospráva sdružuje osoby se společnými zájmy, a tyto zájmy prosazují prostřednictvím organizace, která je zastupuje.

Územní samospráva představuje tu část veřejné správy, která je vykonávána na úrovni územně administrativních celků, do nichž je stát rozdělen. Patří sem tedy všechny úrovně správy, jež nejsou součástí ústřední státní správy. Podle Ústavy je základní jednotkou územní samosprávy obec, která je pak součástí vyššího územního samosprávného celku (tedy kraje).

Kraje vznikly 1. 1. 2001 na základě zákona, který na území České republiky vymezil 14 krajů. Platí, že jednotlivé územní celky nemohou zasahovat do záležitostí jiných územních celků, neboť každý územní samosprávný celek má své vlastní samostatné kompetence (Provazníková, 2015; Wokoun a kol., 2011).

Obce i kraje jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou vlastnit majetek, hospodařit se svými prostředky a jsou samostatně spravovány zastupitelstvem. Vykonávají jak samostatnou působnost, tak již výše zmíněnou přenesenou působnost (Provazníková, 2015; Wokoun a kol., 2011). *Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon* (35 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., Česko, 2000).

Evropská klasifikace NUTS

Klasifikace NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek) je systém spravovaný Eurostatem, tedy úřadem Evropské unie, který rozděluje ekonomická území členských států EU dle počtu obyvatel do tří hierarchických úrovní, čímž zajišťuje srovnatelnost mezi regiony:

- NUTS 1 – hlavní socioekonomické regiony,
- NUTS 2 – základní regiony, které se využívají pro regionální politiky a
- NUTS 3 – malé regiony, jež slouží pro konkrétní diagnózy.

NUTS jsou na nižší úrovni doplněny místními správními jednotkami (LAU), které zahrnují okresy a obce, a poskytují ještě podrobnější územní členění než NUTS 3 (DotaceEU, 2025; European Union, 2024; Eurostat, 2025n).

Hlavním cílem této klasifikace je shromažďování, šíření a harmonizování evropských regionálních statistik, provádění socioekonomických analýz a efektivní rozdělování prostředků v rámci politiky soudržnosti EU. Eurostat v této oblasti úzce spolupracuje s národními statistickými úřady, jako je Český statistický úřad. NUTS byla formálně zakotvena v legislativě EU v roce 2003 a od té doby se pravidelně aktualizuje, přičemž poslední revize proběhla v roce 2024 (DotaceEU, 2025; European Union, 2024; Eurostat, 2025n).

Klasifikace NUTS upřednostňuje již existující správní jednotky v členských státech, neboť jejich struktura obvykle podporuje dostupnost dat a realizaci politických opatření. Pokud však na určité úrovni neexistují vhodné administrativní jednotky, jsou vytvořeny agregací menších správních jednotek, přičemž se musí respektovat vyšší územní členění a musí být brány v úvahu geografické, socioekonomické, historické a další okolnosti. Takto vzniklé oblasti se označují jako neadministrativní jednotky. Příkladem může být Česká republika, která byla tradičně rozdělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III. Po vstupu do EU však bylo nutné vytvořit další stupeň členění, nacházející se mezi státem a krajem – tzv. regiony soudržnosti (NUTS 2), které se skládají z jednoho či více krajů, a právě na tuto úroveň směřuje finanční podpora z politiky soudržnosti EU (DotaceEU, 2025; European Union, 2024).

K 1. lednu 2024 bylo v rámci EU evidováno 92 regionů na úrovni NUTS 1, 244 regionů na úrovni NUTS 2, 1165 regionů na úrovni NUTS 3 a přibližně 95 100 obcí či jim ekvivalentních jednotek (European Union, 2024). Podrobné srovnání mezi úrovněmi NUTS a národními jednotkami přináší Tabulka 1.

Tabulka 1: Korespondence mezi úrovněmi NUTS a národními administrativními a neadministrativními jednotkami (na základě NUTS 2024 a LAU 2022)

	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3	LAU
Belgie	3	11	44	581
Bulharsko	2	6	28	265
Česká republika	1 (území)	8 (regionů)	14 (krajů)	6 258 (obcí)
Dánsko	1	5	11	99
Estonsko	1	1	5	79
Finsko	2	5	19	309
Francie	14	27	101	34 956
Chorvatsko	1	4	21	556
Irsko	1	3	8	166
Itálie	5	21	107	7 904
Kypr	1	1	1	615
Litva	1	2	10	60
Lotyšsko	1	1	5	43
Lucembursko	1	1	1	102
Maďarsko	3	8	20	3 155
Malta	1	1	2	68

	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3	LAU
Německo	16	38	400	10 993
Nizozemsko	4	12	40	342
Polsko	7	17	73	2 477
Portugalsko	3	9	26	3 092
Rakousko	3	9	35	2 093
Rumunsko	4	8	42	3 181
Řecko	4	13	52	6 142
Slovensko	1	4	8	2 927
Slovinsko	1	2	12	212
Španělsko	7	19	59	8 131
Švédsko	3	8	21	290
Celkem EU 27	92	244	1 165	95 096

Zdroj: vlastní zpracování podle European Union (2024)

1.3 Veřejná správa EU

Kvalita veřejné správy je klíčovým faktorem pro správu veřejných záležitostí, ekonomickou výkonnost a společenský blahobyt každé země. Pracovní dokument útvarů Evropské komise "Podpora orgánů veřejné správy v členských státech EU při provádění reforem a přípravě na budoucnost" zdůrazňuje stěžejní úlohu orgánů veřejné správy nejen reagovat na krize, ale také posilovat odolnost nezbytnou pro udržitelný rozvoj (European Commission, 2024).

Orgány veřejné správy na všech úrovních členských států EU hrají klíčovou úlohu při naplňování cílů EU. Neboť tyto cíle pak promítají do příslušných vnitrostátních politik, přímo plní jednu třetinu rozpočtu EU a fungují jako spojovací článek mezi EU a jejími občany. Proto je důležité zajistit jejich kvalitní výkon a schopnosti. V rámci evropského semestru Komise každoročně vypracovává tematické analýzy aspektů, jako je tvorba politik, veřejná služba, poskytování služeb nebo řízení veřejných financí (European Commission, 2024).

S ohledem na současný i budoucí kontext řádné správy v EU-27, Evropská komise v roce 2021 vymezila pět klíčových oblastí, na které by se měly orgány veřejné správy zaměřit. V současnosti veřejná správa tedy čelí několika zásadním výzvám, mezi něž patří digitalizace, demografické změny, rostoucí složitost politických otázek, zelená transformace, rostoucí konkurence a omezené veřejné finance. Z tohoto důvodu se v řadě členských států EU realizují reformy zaměřené na modernizaci veřejných služeb, zefektivnění administrativních procesů, posílení transparentnosti a boj proti korupci. Významnou roli v tomto procesu

sehrává digitalizace a decentralizace správy, jejichž cílem je zvýšit efektivitu veřejných institucí a zajistit lepší dostupnost služeb pro občany (European Commission, 2024).

2 KRIMINALITA

Tato kapitola je zaměřena na kriminalitu, která je v rámci této práce zkoumána jako jeden z možných faktorů ovlivňujících stav a rozvoj regionů. Vzhledem k rozdílnému přístupu jednotlivých států ke klasifikaci trestných činů a sběru dat je důležité přiblížit základní způsoby zkoumání kriminality a snahu o sjednocení statistik na úrovni Evropské unie. Pozornost je věnována také roli veřejné správy v prevenci kriminality, která představuje důležitý nástroj ovlivňující situaci v jednotlivých regionech.

2.1 Vymezení pojmů

Před samotným vymezením kriminality je vhodné nejprve definovat pojem „kriminologie“. Tento termín vznikl spojením latinského slova „crimen“ (zločin) a řeckého slova „logos“ (ve smyslu věda či nauka). Kriminologie tedy představuje vědní disciplínu zabývající se kriminalitou. Podle Novotného (2004:15) je kriminologie „*věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a o obětech a o její kontrole*“.

Podle dostupných údajů byl termín „kriminologie“ poprvé použit francouzským antropologem Paulem Topinardem v roce 1879. O několik let později, v roce 1885, vydal italský právník Raffaele Garofalo knihu s názvem Criminologia, ve které již tehdy zdůraznil, že definice zločinu nemusí být vždy jednoznačná. Upozorňoval na rozdílný obsah tohoto pojmu v právním a sociologickém kontextu, a podle něj bylo nutné odlišovat přirozený zločin od legálně definovaného zločinu. Přirozený zločin je čin, který je považován za zločin ve všech lidských společnostech, bez ohledu na místo, dobu nebo konkrétní okolnosti. Jde o činy, které porušují základní morální principy, jako jsou vražda, znásilnění nebo loupež, a jsou považovány za nepřijatelné ve všech kulturách. Naopak, některé činy jsou považovány za trestné pouze v určitém historickém období nebo jen v některých kulturách, kde jsou definovány právními normami dané společnosti (Gřivna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

I v současnosti se stále rozlišují dvě hlavní pojetí kriminality, a to legální (juristické) a sociologické pojetí, která se především liší v předmětu zkoumání. V rámci legálního pojetí je pojem trestného činu shodný s jeho právní definicí, tzn. že kriminalita je určena tím, co je podle práva považováno za protiprávní jednání, a je spojena s trestněprávními sankcemi. Zatímco sociologické pojetí nabízí širší pohled, neboť zahrnuje i takové jednání či chování, které sice není trestně stíháno, ale i tak může mít negativní dopad na společnost a je vnímáno jako sociálně nežádoucí. I přesto, že legální pojetí kriminality nezohledňuje jevy, které sice nejsou trestně stíhané, ale mohou být společensky nežádoucí a často mají vliv na vznik

kriminality nebo ji jinak ovlivňují, tak je toto pojetí stále více preferováno díky své určitosti, přesné terminologii a jednoznačnosti. Ve prospěch tohoto pojetí svědčí také oficiální a systematické vedení kriminalistických statistik nejen v České republice, ale také v ostatních evropských zemích, což umožňuje mezinárodní srovnání kriminality (Gřivna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021). Nicméně Válková a kol. (2019:1) demonstrují, že i „*bez ohledu na to, jaké pojetí kriminality zvolíme, vždy lze kriminologii definovat jako společenskovědní disciplínu, zabývající se jak jednotlivci, tak společnostmi jako celkem i sociálními skupinami, které ji tvoří*“.

Pro pochopení kriminality je nutné přistoupit k jejímu zkoumání z různých perspektiv, jako jsou fenomenologický a etiologický přístup. Fenomenologický přístup se zaměřuje na popis kriminality, konkrétně na popis stavu, struktury a dynamiky kriminality, přičemž tento přístup vychází především z dat získaných z kriminálních statistik. Na druhé straně etiologický přístup zkoumá příčiny kriminality a její jednotlivé formy, s cílem vysvětlit její vznik, což je nezbytné pro efektivní kontrolu tohoto jevu. Kontrola kriminality v tomto případě představuje snahu státu i společnosti udržet kriminalitu na přijatelné úrovni nebo v jejím omezování, a to prostřednictvím represivních nebo preventivních strategií. Represivní opatření zahrnují formální kontrolu kriminality prováděnou orgány činnými v trestním řízení, jako jsou policie a soudy. Prevence je naopak zaměřena na předcházení trestné činnosti a spadá do neformální kontroly, kterou vykonávají například rodina, vzdělávací instituce nebo média (Gřivna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

2.2 Analýza kriminality

Kriminalita představuje souhrn trestných činů a je složitým a rozsáhlým společenským jevem, který se skládá z mnoha prvků, mezi nimiž existují různé vzájemné vazby. Pro její hlubší pochopení a pro následné vyvození závěrů, je nutné kriminalitu nejprve popsat. Teprve poté lze zkoumat její příčiny a hledat účinné způsoby, jak ji kontrolovat. K popisu kriminality se využívají základní kriminologické ukazatele, mezi které patří:

- stav kriminality,
- úroveň kriminality,
- struktura kriminality,
- objasněnost kriminality,
- dynamika kriminality (Gřivna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

Stav kriminality označuje její rozsah, tj. celkový počet trestných činů zaznamenaných na vymezeném území a za určité časové období, nejčastěji však za jeden rok. Tento údaj se uvádí v absolutních číslech a slouží jako základní statistický ukazatel, který poskytuje přehled o rozsahu kriminality na vymezeném území. Umožňuje nejen sledovat změny v kriminalitě v průběhu času, ale také provádět vzájemná srovnání mezi různými oblastmi, jako jsou státy, regiony či obce. Pro získání komplexnějšího obrazu o kriminalitě však tento ukazatel není dostačující. K tomu je nezbytné zahrnout i další ukazatele, které umožňují podrobněji specifikovat charakter trestné činnosti, její strukturu a další důležité faktory, jež mohou ovlivnit analýzu a interpretaci kriminality (Grívna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

Úroveň kriminality představuje ukazatel, který navíc zohledňuje demografické vlivy, jako je velikost populace, její struktura podle pohlaví, věku, vzdělání a dalších sociálních faktorů. Tyto faktory mohou ovlivnit míru kriminality, neboť například ve dvou různých zkoumaných oblastech (například v krajích ČR) může být spácháno stejné množství trestných činů, ale v závislosti na velikosti populace může být úroveň kriminality odlišná. Úroveň kriminality se vyjadřuje pomocí indexu kriminality. Výpočet probíhá tak, že počet trestných činů se vydělí počtem obyvatel (referenční skupinou) dané lokality a výsledek se následně vynásobí 10 000 nebo 100 000, protože tato čísla se nejčastěji používají pro srovnání kriminality (mezinárodní srovnání). Referenční skupina může zahrnovat celou populaci nebo jen určitou věkovou či jinak vymezenou skupinu, v závislosti na tom, co je předmětem analýzy. Index kriminality lze použít i pro výpočet jednotlivých druhů trestných činů (Grívna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

Struktura kriminality je definována řadou kritérií, jako jsou druhy kriminality, forma páchání trestných činů, demografické faktory pachatelů a obětí či geografické rozložení. Díky těmto faktorům lze zjistit, jak kriminalita vypadá v konkrétních místech, jakým způsobem se projevuje, jaké jsou její příčiny a které skupiny lidí jsou nejvíce postiženy nebo zapojeny do trestné činnosti. Analýza struktury kriminality také umožňuje identifikovat specifické trendy a vzory, které mohou pomoci ve vymezení preventivních a represivních opatření (Grívna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

Objasněnost kriminality označuje počet trestných činů, které byly registrovány a u nichž bylo možné zjistit pachatele. Tento proces zahrnuje zahájení trestního stíhání a obvinění osob, které jsou podezřelé, bez ohledu na to, zda byly následně pravomocně odsouzeny. Míra objasněnosti pak vyjadřuje poměr mezi celkovým počtem registrovaných trestných činů

a těmi, u kterých byli zjištěni pachatelé, a obvykle se vyjadřuje v procentech. Tento ukazatel poskytuje přehled o efektivitě vyšetřování a schopnosti orgánů činných v trestním řízení odhalit a stíhat trestné činy. Objasněnost kriminality ovlivňuje řada faktorů, například to, zda pachatelé při páchání trestného činu zanechají stopy, které mohou usnadnit jejich pozdější identifikaci. Dále záleží na ochotě obětí nahlásit trestné činy příslušným orgánům a také na připravenosti veřejnosti spolupracovat při vyšetřování. Tyto všechny faktory mohou výrazně ovlivnit úspěšnost vyřešení jednotlivých případů (Gřivna a kol., 2019; Jelínek a kol., 2021).

Dynamika kriminality označuje vývoj trestné činnosti v čase, a to z hlediska jejího rozsahu, intenzity i struktury. V závislosti na zaznamenaných změnách lze kriminalitu hodnotit jako rostoucí, klesající nebo stabilní, pokud nedochází k výrazným výkyvům. Kriminologové se následně snaží tyto vývojové tendence vysvětlit na základě změn ve společnosti a analyzují, jak různé přístupy v oblasti trestní politiky ovlivňují kriminalitu a její další vývoj (Válková a kol., 2019).

Ukazatele kriminality v mezinárodním srovnání

Porovnávání kriminality mezi státy je složitý proces ovlivněný mnoha faktory, které mohou zkreslovat vypovídací hodnotu výsledků. Válková a kol. (2019) upozorňují na hlavní problémy, jako jsou rozdíly v právních systémech – jednání považované za trestné v jednom státě, nemusí být trestné jinde. Dále hraje roli i ochota obyvatel hlásit trestnou činnost, což ovlivňuje statistiky, stejně jako efektivita a kvalita trestního řízení či metodiky sběru a vyhodnocování dat. Kromě těchto právních a administrativních aspektů působí i kulturní, sociální a ekonomické rozdíly. Například v zemích kladoucích větší důraz na rovnost pohlaví může být vyšší míra hlášení násilí na ženách. Další komplikací je časová a organizační náročnost shromažďování a vyhodnocování dat, což často vede ke zpoždění výsledků. Z těchto důvodů je nutné interpretovat mezinárodní srovnání kriminality s velkou opatrností a místo detailního srovnávání mezi státy je lepší zaměřit se na obecnější trendy, které z dat vyplývají.

2.3 Prameny informací o registrované kriminalitě

V České republice jsou hlavním zdrojem informací o registrované kriminalitě především kriminální statistiky, přičemž mezi ty nejzásadnější patří policejní statistiky, statistiky soudů a státního zastupitelství (justiční) a vězeňské statistiky. Každá z těchto statistik se řídí vlastní metodikou, což ztěžuje jejich vzájemné propojení a porovnávání. Nejucelenější a nejaktuálnější přehled o kriminalitě poskytují policejní statistiky, které spravuje

Ministerstvo vnitra prostřednictvím Policejního prezidia ČR a které zaznamenávají všechny zjištěné trestné činy, a to bez ohledu na to, zda byl pachatel dopaden. Statistiky soudů a státních zastupitelství zajišťuje Ministerstvo spravedlnosti a vězeňské statistiky sestavuje Generální ředitelství Vězeňské služby ČR. Všechny tyto statistiky poskytují klíčové informace o výše zmíněných kriminologických ukazatelích (Grívna a kol., 2019; Válková a kol., 2019).

Dalším významným zdrojem dat je Český statistický úřad, který se zaměřuje na detailní popis struktury kriminality v České republice – sleduje její geografické rozložení, druhy trestné činnosti a demografické charakteristiky pachatelů, jako jsou věk a pohlaví. Analyzuje také údaje o odsouzených a vězněných osobách. Kromě statistických dat za Českou republiku poskytuje v rámci vybraných ukazatelů i mezinárodní srovnání se státy EU. Při své práci vychází ze tří zmíněných kriminálních statistik a pro mezinárodní srovnání využívá údaje z databáze Eurostatu, které jsou ve spolupráci s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) shromažďovány prostřednictvím pravidelných dotazníkových šetření v členských státech EU (Český statistický úřad, 2024a).

Společný sběr dat o kriminalitě a statistikách trestního soudnictví mezi Eurostatem a UNODC probíhá od roku 2014. Cílem této spolupráce je zajistit srovnatelnost dat, snížit administrativní zátěž pro národní instituce a zabránit duplicitnímu sběru informací. Data, která Eurostat zveřejňuje, pocházejí z národních statistických úřadů nebo jiných příslušných úřadů, zejména z policejních a justičních oddělení. Aby byl proces sběru dat co nejjednodušší, jsou dotazníky Eurostatu a UNODC harmonizovány, přičemž Eurostat navíc poskytuje odbornou podporu a poradenství národním institucím, které se na sběru těchto dat podílejí. Po následném obdržení dat přes systém eDAMIS jsou údaje ověřovány podle pravidel validace, která zahrnují kontrolu úplnosti, vnitřní konzistence, časové návaznosti a zda jsou data v souladu s Mezinárodní klasifikací kriminality pro statistické účely (ICCS) a dalšími zdroji (Eurostat, 2025a).

ICCS byla vytvořena Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) za podpory Eurostatu a schválena v roce 2015. Jejím hlavním cílem je sjednotit kategorizaci trestných činů napříč zeměmi a zajistit jejich vzájemnou srovnatelnost. Klasifikace vychází z popisu skutků, nikoliv z právních definic jednotlivých států, což umožňuje jednotné třídění kriminality. Tento systém je klíčový, neboť rozdíly v právních systémech dosud komplikovaly přesné mezinárodní srovnávání kriminality (European Commission, 2017).

2.4 Klasifikace kriminality v ČR a podle Eurostatu

V České republice se kriminalita eviduje podle Takticko-statistické klasifikace (TSK) Policie ČR. Tato klasifikace se částečně překrývá s kategorizací trestných činů uvedenou v Trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), ale není s ní zcela totožná. TSK aktuálně zahrnuje 275 skutků, které jsou rozděleny do několika kategorií kriminality, přičemž celkově může obsahovat až 900 položek (Český statistický úřad, 2025b). Tabulka 2 níže ukazuje detailní členění těchto kategorií.

Tabulka 2: Takticko-statistická klasifikace kriminality v ČR podle Policie ČR

Takticko-statistická klasifikace	
100-106	vraždy
100-199	násilná kriminalita
200-299	mravnostní kriminalita
300-399	krádeže vloupáním
400-499	krádeže prosté
500-599	ostatní majetková kriminalita
300-599	majetková kriminalita
600-699	ostatní kriminalita
100-699	obecná kriminalita
700-799	zbývající kriminalita
800-899	hospodářská kriminalita
900-999	vojenské a protiústavní činy
0-999	CELKOVÁ KRIMINALITA

Zdroj: Policie České republiky (2025)

Na úrovni Evropské unie je kriminalita sledována Eurostatem, který využívá vlastní systém třídění. Tento systém se liší od Takticko-statistické klasifikace používané v České republice, která je přizpůsobena českému právnímu systému. Eurostat sleduje kriminalitu širším přístupem, zaměřeným na mezinárodní srovnání, a jeho statistiky kriminality zahrnují následující oblasti:

- trestné činy evidované policií,
- úmyslné zabití a sexuální trestné činy,
- osoby v trestněprávním systému,
- soudní procesy,

- věznice a charakteristiky vězňů,
- obchodování s lidmi,
- pašování migrantů (Eurostat, 2025b).

2.5 Role veřejné správy v prevenci kriminality

Správně nastavený systém prevence je klíčovou podmínkou pro účinné zvládání kriminality. Preventivní systémy používané ve vyspělých evropských zemích lze rozdělit do dvou hlavních skupin podle toho, komu je koordinace preventivních aktivit na celorepublikové úrovni obvykle svěřována: v první skupině koordinaci zajišťuje mezirezortní orgán připojený k vládě, zatímco ve druhé skupině je koordinace svěřena konkrétnímu subjektu, který působí při některém z ústředních orgánů, například při ministerstvu vnitra. Současný systém prevence kriminality v ČR patří do první zmíněné skupiny a je realizován na třech úrovních, jedná se o úroveň:

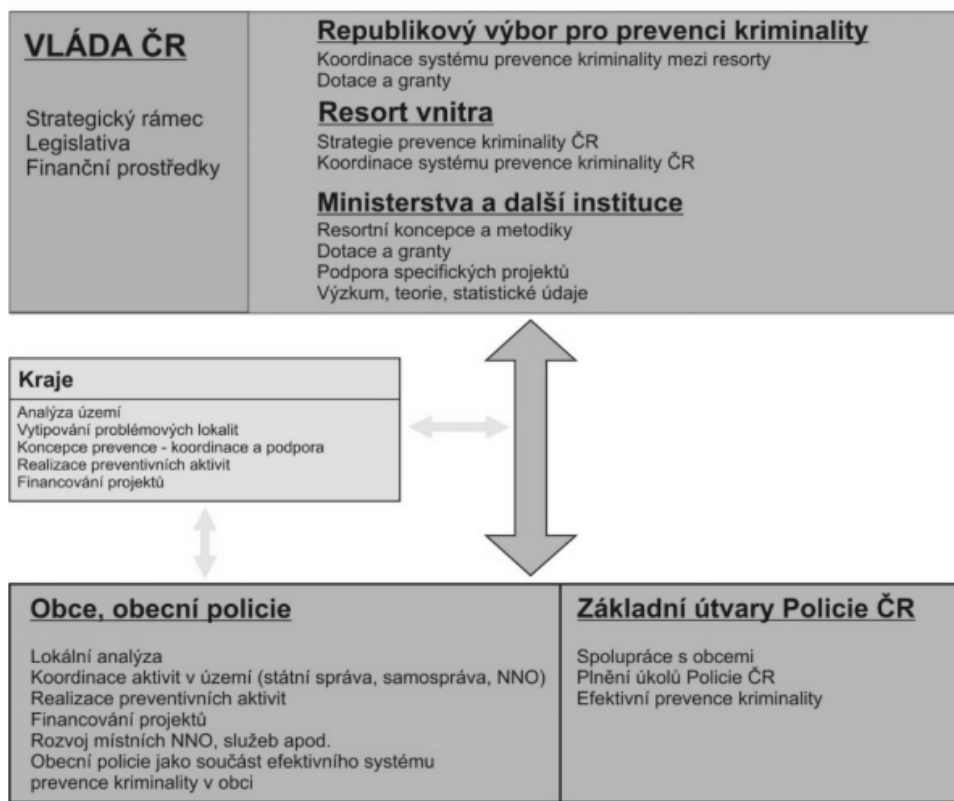
- republikovou,
- krajskou a
- lokální (Firstová, Zámek, 2021).

Republiková úroveň se zaměřuje na vytváření strategického rámce pro prevenci kriminality. Cílem je formovat preventivní politiku vlády a koordinovat činnosti jednotlivých subjektů, které jsou zastoupené v Republikovém výboru pro prevenci kriminality, který byl založen v roce 1993 při Ministerstvu vnitra (Firstová, Zámek, 2021).

Krajská úroveň se zabývá koordinací aktivit v oblasti prevence kriminality na území určitého kraje, což zahrnuje nejen zprostředkování informací mezi ministerstvy a obcemi, ale i účast a následnou realizaci dotačních programů. Kraje při provádění preventivních aktivit vycházejí ze schválené vládní Strategie, přičemž koordinaci prevence kriminality na jejich území zajišťují jednotliví manažeři prevence kriminality (Firstová, Zámek, 2021).

Lokální úroveň hraje klíčovou roli v prevenci kriminality, neboť se zaměřuje již na konkrétní problémy v dané oblasti. K dosažení maximální efektivity je nutné vycházet z důkladné znalosti místních podmínek, potřeb lokality a dostupných možností, jak tyto problémy řešit. Na místní úrovni se do prevence kriminality zapojují nejen orgány obecní samosprávy a státní správy v rámci přenesené působnosti, ale také další subjekty, jako je například policie, která v tomto systému zaujímá velmi specifické a nezastupitelné místo. Důležitou součástí prevence jsou i samotní občané, kteří mohou přispět svými podněty (Firstová, Zámek, 2021).

Schéma na Obrázku 2 znázorňuje přehled systému prevence kriminality v ČR a rozdělení kompetencí mezi jednotlivé úrovně.

Obrázek 2: *Systém prevence kriminality v ČR*

Zdroj: Ministerstvo vnitra (2021)

3 REGION A REGIONÁLNÍ POLITIKA

Tato kapitola se zaměřuje na vymezení pojmu region a na význam regionální politiky při jejich rozvoji. Důležitou roli v tomto procesu hraje plánování, které pomáhá přizpůsobit rozvojová opatření konkrétním potřebám území. Aby bylo možné posoudit, jak se jednotlivým regionům daří, využívají se různé indikátory, díky nimž lze vývoj území sledovat a vzájemně porovnávat.

3.1 Regiony a jejich vymezení

Pojem „region“ nelze snadno definovat, neboť jeho význam závisí na konkrétním kontextu, ve kterém je používán. Proto je důležité jej vždy přesně specifikovat, aby nedocházelo k nejasnostem. Například Wokoun a kol. (2011) vnímají region jako komplexní útvar vznikající procesem regionální diferenciace krajinné sféry. Kraftová a kol. (2016) naopak kladou důraz na jeho prostorové vymezení, kdy region chápou jako určitou územní entitu definovanou prostřednictvím určujícího atributu, díky čemuž se odlišuje od svého okolí. Podle Stimsona, Stougha a Robertse (2006) by však regiony měly být chápány také jako dynamické systémy, které se neustále vyvíjejí v reakci na ekonomické, sociální a environmentální změny.

Vedle těchto přístupů lze region chápat i z pohledu statistiky a mezinárodních organizací. Podle Eurostatu může mít region dva odlišné významy. Může označovat geografickou oblast na sub-národní úrovni, nejčastěji definovanou podle NUTS, nebo nadnárodní oblast, jako je například „Latinská Amerika“ či „Jihovýchodní Asie“. Mnoho mezinárodních organizací je tvořeno zeměmi z určitých geografických regionů, například EU zahrnuje evropské země, ASEAN země jihovýchodní Asie a AU africké státy, čímž vytvářejí regionální seskupení pro spolupráci a řešení společných zájmů. V rámci EU jsou některé země seskupeny i do nadnárodních regionů, jako jsou Pobaltské státy, Benelux, Středomořské členské státy nebo severské členské státy (Eurostat, 2025l). V České republice pak Český statistický úřad rozděluje území na základní sídelní jednotky, obce, okresy, kraje a regiony soudržnosti, čímž reflektuje administrativní a statistické pojetí regionu (Český statistický úřad, 2025c).

3.1.1 Přirozený a administrativní region

Regiony lze rozdělit různými způsoby, přičemž zásadní je rozlišení na přirozené a administrativní. Přirozený region tvoří územní celek, kde existuje vzájemná provázanost mezi centrální oblastí a jejím okolím. Tato provázanost však nikdy není úplně uzavřená, protože žádný region nemůže fungovat zcela izolovaně od ostatních. Naopak administrativní

regiony jsou vymezeny primárně pro potřeby veřejné správy, což vede k tomu, že mají uměle stanovené hranice a často neodrážejí skutečné geografické nebo socioekonomické vazby. Příkladem takového členění jsou okresy, kraje nebo regiony soudržnosti, které slouží zejména k administrativním a statistickým účelům a nemusí odpovídat přirozenému rozložení regionů (Stejskal, Kovárník, 2009).

3.2 Význam regionální politiky

Ve většině zemí, kromě velmi malých států, jako je například Lucembursko nebo Malta, existují jak bohaté regiony s vysokou životní úrovní, tak i méně rozvinuté oblasti, které se potýkají s ekonomickými a sociálními problémy, jako je vysoká nezaměstnanost nebo nízká hospodářská výkonnost. Některé regiony sice dosahují přijatelné ekonomické úrovně, ale jejich další rozvoj brzdí nepříznivé geografické podmínky nebo špatná kvalita životního prostředí. Vzhledem k tomu, že výrazné rozdíly v sociální a ekonomické úrovni regionů mohou brzdit hospodářský rozvoj státu a vyvolávat sociální či politické napětí, většina zemí s tržním hospodářstvím uplatňuje regionální politiku. Jejím hlavním cílem je vytvořit podmínky, které pomohou tyto nerovnosti snížit nebo alespoň zmírnit. Vyváženější regionální struktura pak může přispět k vyšší konkurenceschopnosti celé národní ekonomiky na mezinárodní úrovni (Wokoun a kol., 2011).

Podle Ministerstva pro místní rozvoj (2017:4) lze regionální politiku chápat následovně: „*Regionální politika představuje soubor intervencí zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit, jejich vyváženému územnímu rozmístění a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority, neboť jednou z hlavních premis je fakt, že zdroje nejsou neomezené.*“

3.3 Regionální politika EU

Regionální politika Evropské unie je založena na principech solidarity a soudržnosti. Solidarita spočívá v podpoře občanů a regionů, které se nacházejí v méně příznivé hospodářské nebo sociální situaci oproti průměru členských států. Soudržnost pak vyjadřuje myšlenku, že zmírňování regionálních rozdílů přináší prospěch celé Unii. Regionální politika v Evropské unii funguje na třech hlavních úrovních:

- Nadnárodní úroveň je řízena přímo Evropskou unií, přičemž hlavními aktéry jsou Evropská komise a další evropské instituce, které provádějí opatření nezávisle na jednotlivých členských státech.

- Národní úroveň spadá pod odpovědnost členských států, které postupně přebírají společná pravidla EU a zajišťují realizaci regionální politiky prostřednictvím vlády, ministerstev a dalších státních orgánů.
- Regionální úroveň pak hraje klíčovou roli zejména v zemích s rozvinutou samosprávou a její pozice je dlouhodobě posilována (Stejskal, Kovárník, 2009).

3.4 Nástroje na podporu rozvoje regionu

Plánování patří mezi důležité nástroje regionální politiky, které využívají jak jednotlivé státy, tak i samotná Evropská unie. Ta ho podporuje hlavně prostřednictvím svých fondů a strategických dokumentů. Jedná se o proces, který vychází z promyšlené přípravy, spolupráce různých aktérů a zohlednění podmínek konkrétního území. Aby bylo plánování účinné, je nezbytné nejprve zhodnotit aktuální stav regionu, tedy jeho silné i slabé stránky, příležitosti a hrozby. Následně se vymezí konkrétní cíle a navrhnou se různé způsoby, jak jich dosáhnout. Navržené varianty se následně porovnávají a vybírá se ta, která nejlépe odpovídá podmínkám a možnostem daného území. Jakmile jsou jednotlivé varianty vyhodnoceny, rozhoduje o jejich realizaci příslušný orgán veřejné správy. Součástí procesu je také zapojení místních aktérů, využívání dostupných informací o území a návaznost na nadřazené strategické dokumenty. Po výběru konkrétního řešení následuje příprava praktických kroků. Na tomto základě se plánování dělí do tří hlavních oblastí:

- územní,
- strategické a
- ekonomické neboli finanční (Šilhánková, 2007).

Územní plánování se zaměřuje na prostorové uspořádání a koordinaci činností v území tak, aby odpovídaly přírodním, kulturním a socioekonomickým podmínkám daného regionu. Cílem je efektivní a udržitelné využívání území, předcházení negativním jevům, jako je nadměrná urbanizace, a ochrana krajinného rázu. Plánování vychází z analytických podkladů a zohledňuje hierarchii sídelní struktury (Šilhánková, 2007).

Strategické plánování se orientuje na dlouhodobý rozvoj regionu. Vychází z analýzy stavu území, určuje priority a navrhuje konkrétní opatření vedoucí k naplnění rozvojových cílů. Důležitou součástí je participace veřejnosti a místních partnerů, což zvyšuje kvalitu výstupních dokumentů a jejich uplatnitelnost v praxi. Strategické plánování využívá různé typy dokumentů, jako jsou dlouhodobé strategie, akční plány či tematicky zaměřené

koncepce, které rozpracovávají specifické oblasti, například dopravu, bydlení nebo životní prostředí (Šilhánková, 2007).

Ekonomické (finanční) plánování se zabývá zajištěním financování plánovaných opatření. Zaměřuje se na alokaci dostupných finančních prostředků z veřejných rozpočtů, evropských fondů i soukromých zdrojů. Úspěšné ekonomické plánování vyžaduje znalost vhodných nástrojů financování a schopnost je efektivně kombinovat (Šilhánková, 2007).

Tyto tři složky se navzájem doplňují a společně vytvářejí ucelený rámec pro podporu rozvoje regionů. Jejich koordinované využití přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti, zlepšování kvality života obyvatel a snižování regionálních rozdílů (Šilhánková, 2007).

3.5 Indikátory úspěšnosti v regionech

Indikátory regionálního rozvoje představují důležitý nástroj pro sledování a hodnocení stavu a vývoje jednotlivých území. Jejich význam spočívá v tom, že poskytují přehled o ekonomických, sociálních i environmentálních aspektech rozvoje a pomáhají porovnávat rozdíly mezi regiony. V průběhu času došlo k posunu od jednoduchých ekonomických ukazatelů směrem ke komplexnějším souborům indikátorů, které zahrnují i kvalitu života a stav životního prostředí. V praxi se uplatňují jak univerzální sady indikátorů využívané na mezinárodní úrovni, tak ukazatele přizpůsobené místním podmínkám. Jejich využití je důležité zejména v oblasti strategického plánování, protože umožňují průběžně sledovat vývoj daného území a přizpůsobovat rozvojová opatření aktuálním potřebám. Aby byly indikátory skutečně přínosné, měly by splňovat určité požadavky – zejména být měřitelné, spolehlivé, srozumitelné a porovnatelné mezi jednotlivými územími (Maštálka, 2010).

Mezi nejčastěji využívané ukazatele patří především ty ekonomického charakteru, jako je hrubý domácí produkt nebo hrubá přidaná hodnota, které odrážejí výkonnost regionální ekonomiky. Významnou roli hraje také zaměstnanost a míra nezaměstnanosti, jež vypovídají o stabilitě trhu práce a hospodářské aktivitě obyvatelstva. Vedle těchto ukazatelů jsou důležité i sociální indikátory, například disponibilní příjem domácností, míra ohrožení chudobou či materiální deprivace, které ukazují na kvalitu života a sociální soudržnost v území. Doplňující pohled poskytují například vzdělávací ukazatele, jako je počet žáků a studentů podle dosaženého stupně vzdělání, které odrážejí lidský kapitál a potenciál pro budoucí rozvoj regionu.

4 ANALÝZA VZTAHU KRIMINALITY A ÚSPĚŠNOSTI REGIONU

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na praktickou analýzu vztahu mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. Pomocí korelace jsou zkoumány souvislosti mezi vybranými indikátory úspěšnosti regionů a jednotlivými druhy kriminality, a to na základě dat z Eurostatu. Analýza zároveň směřuje k zodpovězení stanovených výzkumných otázek.

4.1 Metodika výzkumu

Cílem této bakalářské práce je vyhodnotit vztah mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. V rámci práce budou vybrány indikátory úspěšnosti regionů, které budou následně zkoumány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality.

Na základě stanoveného cíle práce a poznatků z teoretické části byly stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Pomocí jakých indikátorů lze vyjádřit vztah mezi kriminalitou a úspěšností regionů?
2. Existuje vztah mezi trestnou činností a vybranými indikátory úspěšnosti regionů?
3. Má úroveň regionální agregace vliv na vzájemný vztah mezi trestnou činností a indikátory úspěšnosti regionů?

Pro naplnění cíle bakalářské práce, tedy zhodnocení možného vztahu mezi kriminalitou a úspěšností regionů, a zodpovězení jednotlivých výzkumných otázek bylo nejprve nezbytné provést rešerši dostupných datových zdrojů.

Data využitá pro analýzu byla získána z databáze Eurostatu, která poskytuje jednotně strukturované, veřejně dostupné a srovnatelné statistické údaje napříč členskými státy Evropské unie, a to i na nižší regionální úrovni. Na základě možností, které tato databáze nabízí, byl stanoven výběr konkrétních trestných činů. Údaje o kriminalitě byly čerpány z části „Police-recorded offences“ („Trestné činy zaznamenané policií“), která poskytuje statistiky trestné činnosti na úrovních NUTS 2 a NUTS 3. Tyto úrovně byly zvoleny, protože představují nejčastěji využívané jednotky v rámci regionálních analýz Evropské unie a zároveň umožňují porovnávat jednotlivé regiony mezi sebou, a to i napříč státy. Úroveň NUTS 2 slouží jako základ pro rozdělování finančních prostředků a tvorbu regionální politiky EU, zatímco NUTS 3 nabízí podrobnější pohled na menší územní celky. Volba těchto úrovní zajišťuje jak dostatečnou dostupnost dat, tak i jejich vhodnou územní podrobnost. Regionální

rozdíly v oblasti rozvoje i kriminality se na této úrovni často projevují nejvýrazněji, a proto jsou pro analýzu tohoto typu nejvhodnější.

Následně byly z databáze Eurostatu dohledány indikátory úspěšnosti regionů, které byly dostupné na stejné úrovni, tedy NUTS 2 a NUTS 3, a současně bylo možné předpokládat jejich vzájemnou souvislost s kriminalitou.

Po výběru relevantních proměnných a vhodné metody analýzy byla data stažena, roztríděna a upravena pro potřeby výpočtu korelace a následné interpretace výsledků.

Při volbě metodiky byl postup konzultován s odborným vyučujícím. Na základě této konzultace a vzhledem k charakteru datového souboru byla jako nejvhodnější zvolena metoda výpočtu **Pearsonových korelačních koeficientů**. Tato metoda umožňuje měřit sílu a směr lineárního vztahu mezi dvěma spojitými proměnnými, přičemž její použití předpokládá normalitu analyzovaných dat (Hendl, 2012).

Normalita dat však nebyla v rámci této práce formálně testována, a to vzhledem k rozsahu souboru, který zahrnoval více než 1100 hodnot na úrovni NUTS 3. Předpoklad normality byl opřen o princip **centrální limitní věty**, podle které součet nebo průměr velkého počtu nezávislých náhodných veličin má tendenci se přibližovat normálnímu rozdělení, a to bez ohledu na původní rozdělení těchto veličin. S rostoucím počtem pozorování se toto přiblížení k normálnímu rozdělení zvyšuje (Hendl, 2012). S ohledem na velikost analyzovaného souboru tak bylo možné přiměřeně předpokládat, že data budou splňovat požadavek normality pro použití Pearsonova korelačního koeficientu.

Zároveň nebyl prováděn **test statistické významnosti** jednotlivých korelačních koeficientů. Cílem této práce nebylo formální ověřování statistických hypotéz, ale orientační posouzení směru a síly vztahů mezi vybranými proměnnými. Tento přístup odpovídá charakteru korelace, kdy Pearsonův korelační koeficient sice měří sílu a směr lineárního vztahu, ale sám o sobě neprokazuje kauzální souvislost mezi proměnnými (Hendl, 2012). Obecně test statistické významnosti slouží k ověření, zda zjištěný vztah není výsledkem náhody, ale platí i v celé populaci (Bílková, Budinský, Vohánka, 2009). V kontextu této práce je populací myšlena množina všech regionů členských států Evropské unie na úrovni NUTS 2 a NUTS 3, ke kterým se analyzovaná data vztahují. V případě korelace by takový test spočíval v ověření nulové hypotézy, že korelační koeficient v základní populaci je roven nule. Vzhledem k zaměření práce nebylo považováno za nezbytné tyto testy provádět

a zjištěné korelace jsou proto interpretovány jako indikativní ukazatele možných souvislostí, které mohou být předmětem dalších hlubších analýz.

Pearsonův korelační koeficient (r) nabývá hodnot v intervalu od -1 do 1. Hodnoty blíží se +1 indikují silnou přímou lineární závislost mezi proměnnými, hodnoty blíží se -1 ukazují na silnou nepřímou závislost a hodnoty blízké 0 značí slabou nebo žádnou lineární souvislost. Síla korelace byla interpretována na základě absolutní hodnoty Pearsonova koeficientu následovně (Hendl, 2012):

- $|r|$ v rozmezí 0,1 až 0,3: slabá korelace,
- $|r|$ v rozmezí 0,3 až 0,7: středně silná korelace,
- $|r|$ v rozmezí 0,7 až 1,0: silná korelace.

Výpočty korelačních koeficientů byly prováděny pomocí programu Microsoft Excel, kde byla využita funkce CORREL, přičemž zdrojová data jsou uvedena v Příloze A, B a C. Tato funkce počítá Pearsonův korelační koeficient podle vztahu (viz Obrázek 3):

$$\text{Correl}(X, Y) = \frac{\sum (x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \sum (y - \bar{y})^2}}$$

kde $\bar{x}$ a $\bar{y}$ jsou střední hodnoty výběru.

Obrázek 3: Vzorec pro výpočet Pearsonova korelačního koeficientu

Zdroj: Microsoft (2025)

Tento postup umožnil přehledné vyhodnocení vztahů mezi kriminalitou a indikátory úspěšnosti regionů na úrovni členských států Evropské unie. Výsledky analýzy slouží jako orientační podklad pro možné budoucí statistické ověřování a hlubší výzkum v této oblasti.

4.2 Charakteristika zvolených proměnných

Pro účely korelace byly stanoveny dvě skupiny proměnných – druhy kriminality a indikátory úspěšnosti regionů. Výběr sledovaných trestných činů i indikátorů úspěšnosti regionů vychází z klasifikace používané v databázi Eurostatu a zároveň reflektuje dostupnost dat pro jednotlivé členské státy EU.

Zkoumány budou následující druhy kriminality:

- úmyslné zabití,

- napadení,
- loupež,
- vloupání a vloupání do soukromých prostor a
- krádež.

Následné definice těchto zvolených trestných činů vycházejí z International classification of crime for statistical purposes (ICCS), která slouží ke sjednocení statistického vykazování kriminality napříč zeměmi.

Úmyslné zabití

Úmyslné zabití představuje jeden z nejzávažnějších trestných činů, který je zkoumán v rámci analýzy násilné kriminality. Tento ukazatel označuje situace, kdy pachatel způsobí smrt jiné osobě s jasným úmyslem ji usmrtit nebo jí způsobit vážné zranění, které následně vede k úmrtí. Ve statistikách kriminality úmyslné zabití zaujímá významné postavení, neboť bývá ve většině případů evidováno s relativně vysokou přesností. Díky tomu je vhodný pro porovnávání mezi jednotlivými státy nebo regiony a často slouží jako orientační ukazatel pro posuzování úrovně násilí a bezpečnosti ve společnosti. Při analýze tohoto jevu se však nehodnotí pouze samotný počet případů, ale i další faktory, jako jsou okolnosti činu, vztah mezi pachatelem a obětí, místo a čas události nebo motiv. Tyto informace pomáhají lépe porozumět tomu, proč k činu došlo a jaké jsou rizikové faktory, které by mohly být cílem preventivních opatření. Úmyslné zabití se přitom odlišuje od jiných forem usmrcení – například od neúmyslného zabití, smrti při sebeobraně nebo zákroků bezpečnostních složek – které se ve statistikách vykazují samostatně (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015).

Napadení

Napadení lze obecně charakterizovat jako úmyslné nebo bezohledné použití fyzické síly vůči jiné osobě, které může vést k jejímu zranění nebo jiné újmě na zdraví. Může se jednat o různé formy fyzického útoku, jako je bití, kopání, bodnutí, střelba či jiné násilné jednání, jehož cílem nebo následkem je poranění oběti. Závažnost napadení se může lišit v závislosti na míře způsobené újmy – od méně závažných případů až po těžká zranění. Do této kategorie nespádají trestné činy, u nichž fyzické násilí slouží k jinému účelu, například k odnětí majetku, k vynucení určitého jednání, ani činy sexuální povahy. Z napadení se rovněž vylučují případy, kdy násilí vedlo k usmrcení, které se statisticky eviduje zvlášť. Tato definice

napadení se tedy zaměřuje výhradně na násilí, jehož cílem je fyzické poškození zdraví osoby, a vylučuje případy, které mají jiný motiv nebo výsledek (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015).

Loupež

Loupež lze definovat jako neoprávněné odnětí majetku od osoby nebo organizace, při němž je uplatněno fyzické násilí nebo hrozba jeho uplatněním. Typickým znakem loupeže je kombinace násilného jednání s úmyslem obohatit se – ať už trvale, nebo pouze dočasně. Oběť bývá často přímo vystavena útoku nebo bezprostřední hrozbě, které vedou k vydání majetku. Tato kategorie se nevztahuje na situace, kdy dojde k majetkové újmě bez násilné složky, například u krádeží, vloupání nebo poškození majetku. Stejně tak sem nespadají činy, jejichž cílem není majetek, ale například ovlivnění chování jiné osoby pomocí výhrůžky, nebo manipulace s již odcizenými věcmi (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015).

Vloupání a vloupání do soukromých obytných prostor

Vloupání obecně zahrnuje neoprávněný vstup do budovy, obydlí nebo jiných prostor, přičemž tento vstup může být proveden buď s použitím síly proti zasahovanému objektu, nebo bez ní. Vloupání do soukromých obytných prostor se však vztahuje pouze na neoprávněný vstup do prostor, které slouží k bydlení, jako jsou domy, byty nebo k nim přilehlé objekty, například kůlny či garáže. Cílem vloupání je zpravidla spáchat krádež, nebo k ní dojde během samotného vniknutí. Podstatným znakem je, že pachatel překoná určitý druh zabezpečení objektu, například dveře nebo okna. Tento čin se liší od běžné krádeže tím, že je spojen s vniknutím do uzavřeného prostoru a překonáním ochrany. Nezahrnuje situace, kdy k majetkové újmě dojde bez použití síly, například u krádeže bez vloupání, nebo pokud je majetek získán podvodem. Také sem nepatří případy, kdy je majetek ukraden přímo od osoby, například při přepadení (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015).

Krádež

Krádež představuje takový čin, při němž pachatel nezákonně získá majetek od jiné osoby nebo organizace bez předchozího souhlasu, a s úmyslem si tento majetek trvale ponechat. Tento čin se vyznačuje tím, že k němu nedochází za použití násilí, hrozby násilí nebo podvodného jednání, čímž se odlišuje od dalších majetkových trestných činů, jako je loupež. Krádež tedy zahrnuje pouze ty situace, kdy je majetek odcizen bez vědomí vlastníka a bez jakéhokoli nátlaku. Tento trestný čin se nevztahuje na případy, kdy k odcizení dojde po

neoprávněném vniknutí do prostor, ani na situace spojené s krádeží identity nebo porušením práv duševního vlastnictví (United Nations Office on Drugs and Crime, 2015).

Úspěšnost regionu bude hodnocena pomocí osmi vybraných indikátorů, které pokrývají ekonomickou, sociální a vzdělávací oblast. Konkrétně se jedná o:

- hrubý domácí produkt,
- hrubá přidaná hodnota,
- zaměstnanost,
- disponibilní příjem soukromých domácností,
- míra nezaměstnanosti,
- míra ohrožení chudobou,
- míra závažné materiální deprivace a
- zapsaná žáci a studenti podle úrovně vzdělání.

Definice použitých indikátorů v této práci vycházejí převážně z metodiky Eurostatu a dalších relevantních odborných standardů, které zajišťují jednotný přístup ke sběru a interpretaci statistických údajů v rámci Evropské unie.

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP), často označovaný anglickou zkratkou GDP, je klíčovým ukazatelem, který vyjadřuje celkovou velikost ekonomické činnosti daného státu. Jde o souhrnnou veličinu, jež měří hodnotu vytvořenou v národní ekonomice během určitého období. Z hlediska produkce je HDP definován jako součet hrubé přidané hodnoty všech institucionálních jednotek sídlících v daném státě, které se podílejí na výrobě zboží a služeb. K této hodnotě se přičítají daně z produktů a odečítají dotace na produkty. Hrubá přidaná hodnota je tedy rozdíl mezi celkovým výstupem a mezispotřebou, což jsou náklady na spotřebu vstupů při výrobě. HDP lze také vyjádřit jako součet konečné spotřeby zboží a služeb v kupních cenách (bez mezispotřeby), snížený o hodnotu dovozu, nebo jako součet prvotních důchodů, které jsou rozděleny mezi domácí výrobní jednotky. HDP je klíčovým ukazatelem v rámci Evropského systému národních a regionálních účtů (ESA 2010), zavedeného v roce 2014, který slouží k jednotnému měření ekonomiky v členských státech EU a vychází z metodiky Systému národních účtů 2008 (Eurostat, 2025g; Eurostat, 2025h).

Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje ukazatel, který vyjadřuje hodnotu, kterou ekonomika vytvoří během výrobního procesu. Vypočítává se jako celková hodnota produkce, kterou dané odvětví nebo sektor vytvoří, mínus hodnota vstupů, které byly použity při výrobě (tzv. mezispotřeba). Při výpočtu HPH se tedy nebere v úvahu hodnota zboží a služeb, které byly spotřebovány při výrobním procesu, ale pouze to, co bylo přidáno vlastní výrobní činností. HPH je důležitý ukazatel, neboť ukazuje, jaký podíl přidává každý sektor ekonomiky k celkovému hospodářskému výkonu (Eurostat, 2025i).

Zaměstnanost

Zaměstnanost představuje počet osob, které se aktivně podílejí na ekonomické činnosti, tedy vykonávají práci přinášející ekonomický užitek. Tento ukazatel zahrnuje jak zaměstnance v pracovním poměru, tak osoby samostatně výdělečně činné. V rámci statistického sledování lze zaměstnanost měřit například počtem zaměstnaných osob nebo počtem zaměstnanců. Sleduje se napříč všemi odvětvími hospodářství podle jednotné klasifikace ekonomických činností, známé jako NACE. Tato klasifikace, v současnosti používaná ve verzi NACE Rev. 2 a platná od roku 2008, zajišťuje jednotný rámec pro shromažďování a porovnávání statistických údajů v rámci celé Evropské unie. NACE má čtyřúrovňovou hierarchii (sekce, oddíly, skupiny, třídy) a je sladěna s mezinárodními standardy OSN, což umožňuje porovnatelnost dat i na globální úrovni (EUR-LEX, 2025; Eurostat, 2025f).

Disponibilní příjem soukromých domácností

Disponibilní příjem domácností představuje část celkových příjmů, kterou domácnosti mohou využít pro spotřebu nebo úspory. Tento příjem zahrnuje mzdy zaměstnanců, výdělky z podnikání, příjmy z majetku a investic, převody mezi domácnostmi a sociální dávky vyplacené v hotovosti, například starobní důchody. Disponibilní příjem se tedy skládá z primárních příjmů domácností (jako jsou mzdy nebo zisky) a následné redistribuce prostřednictvím sociálních příspěvků, přijatých dávek, daní a dalších finančních převodů. Nezahrnuje však transfery v naturální podobě, jako jsou služby nebo zboží poskytované veřejnými institucemi či neziskovými organizacemi (Eurostat, 2025c; Eurostat, 2025e).

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti udává podíl nezaměstnaných osob na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Za nezaměstnané jsou považováni jedinci ve věku 15 až 74 let, kteří

během referenčního týdne neměli zaměstnání, byli schopni nastoupit do práce během následujících dvou týdnů a zároveň v posledních čtyřech týdnech aktivně hledali zaměstnání. Aktivní hledání práce může zahrnovat například účast na výběrových řízeních, odpovídání na pracovní nabídky nebo registraci na úřadu práce. Do této skupiny patří také osoby, které si již zaměstnání zajistily a mají do něj nastoupit nejpozději do tří měsíců (Eurostat, 2025m).

Míra ohrožení chudobou

Míra ohrožení chudobou vyjadřuje podíl osob, jejichž ekvivalentní disponibilní příjem – tedy příjem zohledňující velikost a složení domácnosti – po započtení sociálních dávek nedosahuje 60 % mediánu příjmu obyvatel v dané zemi. Tento ukazatel neslouží k určení absolutní chudoby nebo majetkové situace jednotlivců, ale spíše k identifikaci těch, kteří mají ve srovnání s ostatními obyvateli dané země výrazně nízký příjem (Eurostat, 2025d).

Míra závažné materiální deprivace

Materiální deprivace popisuje stav, kdy jednotlivci nebo domácnosti nejsou schopni si dovolit některé základní potřeby a služby, které jsou považovány za nezbytné pro normální životní standard. Tento ukazatel vychází z neschopnosti pokrýt výdaje na různé položky, jako jsou neočekávané výdaje, nezbytné zboží dlouhodobé spotřeby (např. pračka, televize, auto), nebo základní životní potřeby, jako je dostatečné vytápění domácnosti, pravidelná konzumace masa a bílkovin, či možnost jet na dovolenou. Míra závažné materiální deprivace je ukazatel, jenž měří podíl lidí, kteří si nemohou dovolit alespoň tři z devíti základních položek, které jsou považovány za nezbytné pro adekvátní životní standard. Tento ukazatel rozlišuje mezi těmi, kdo si tyto věci nemohou dovolit z důvodu nedostatku finančních prostředků, a těmi, kteří je nemají, protože je nechtějí nebo nepotřebují (Eurostat, 2025k).

Zapsaní žáci a studenti podle úrovně vzdělání

Vzdělávání lze chápat jako soubor organizovaných programů, jejichž cílem je předávání znalostí a dovedností. Tyto programy jsou v mezinárodním měřítku strukturovány podle klasifikace ISCED (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání). Tato klasifikace, vytvořená pod záštitou organizace UNESCO, slouží k zajištění srovnatelnosti vzdělávacích systémů jednotlivých zemí. V rámci systému ISCED jsou vzdělávací programy rozděleny podle dosažené úrovně vzdělání – od předškolního až po doktorské – a zároveň podle specifických oborů studia. V Evropské unii se od roku 2014 standardně využívá revize ISCED 2011, která zajišťuje jednotné třídění pro účely statistického zpracování a analýzy

(Eurostat, 2025j). Pro tuto práci byly vybrány následující úrovně vzdělání: nižší sekundární, vyšší sekundární a bakalářská (nebo ekvivalentní) úroveň vzdělání.

4.3 Vyhodnocení 1. výzkumné otázky

Pomocí jakých indikátorů lze vyjádřit vztah mezi kriminalitou a úspěšností regionů?

Pro vyjádření vztahu mezi kriminalitou a úspěšností regionů byly v této práci využity indikátory zaměřené na ekonomickou výkonnost, trh práce, životní úroveň obyvatelstva a vzdělanost. Konkrétními ukazateli jsou:

- hrubý domácí produkt,
- hrubá přidaná hodnota,
- zaměstnanost,
- disponibilní příjem soukromých domácností,
- míra nezaměstnanosti,
- míra ohrožení chudobou,
- míra závažné materiální deprivace a
- zapsaná žáci a studenti podle úrovně vzdělání.

Tyto ukazatele byly podrobněji popsány v kapitole „Charakteristika zvolených proměnných“. Výběr těchto indikátorů byl proveden s ohledem na jejich schopnost komplexně vystihnout různé aspekty regionální úspěšnosti a na dostupnost dat v databázi Eurostat.

4.4 Vyhodnocení 2. výzkumné otázky

Existuje vztah mezi trestnou činností a vybranými indikátory úspěšnosti regionů?

V následujících tabulkách jsou uvedeny hodnoty Pearsonových korelačních koeficientů, které vyjadřují sílu a směr lineárního vztahu mezi sledovaným druhem trestné činnosti a indikátory úspěšnosti regionů.

Znaménko korelačního koeficientu je zachováno a informuje o směru vztahu – kladné hodnoty indikují přímou souvislost, záporné hodnoty souvislost nepřímou. Pro účely zvýraznění nejsilnějších vztahů byla při barevném označení brána v úvahu absolutní velikost korelačního koeficientu, tedy síla vztahu bez ohledu na jeho směr.

Barevné zvýraznění bylo použito pro přehlednější znázornění výsledků:

- **žlutou barvou** jsou označeny nejvyšší hodnoty korelačního koeficientu daného indikátoru v jednotlivých letech,
- **zelenou barvou** jsou zvýrazněny hodnoty, které představují jednak nejvyšší hodnotu daného indikátoru za celé sledované období, a zároveň absolutně nejvyšší hodnotu napříč všemi analyzovanými indikátory.

Korelace na úrovni NUTS 3

***Tabulka 3:** Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi úmyslným zabitím a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022*

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	-0,239	-0,209	-0,236	-0,231	-0,128
Hrubá přidaná hodnota	-0,059	-0,046	-0,102	-0,092	-0,032
Zaměstnanost	-0,006	0,001	-0,051	-0,044	-0,035

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 3** lze konstatovat, že mezi hrubým domácím produktem a mírou úmyslného zabití existuje slabá nepřímá korelace. Korelační koeficienty se v jednotlivých letech pohybují v rozmezí od -0,128 do -0,239, přičemž nejsilnější nepřímá korelace byla zaznamenána v roce 2018. To naznačuje, že s rostoucí ekonomickou výkonností regionu může mírně klesat počet případů úmyslného zabití.

U hrubé přidané hodnoty byla rovněž zaznamenána slabá nepřímá korelace, přičemž absolutní hodnoty korelačních koeficientů byly ještě nižší než v případě HDP.

Ve vztahu mezi zaměstnaností a úmyslným zabitím nebyla zjištěna žádná významná korelace – hodnoty koeficientu byly velmi blízké nule, což naznačuje absenci lineárního vztahu mezi těmito dvěma proměnnými.

Tabulka 4: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi napadením a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	0,091	0,090	0,241	0,221	0,246
Hrubá přidaná hodnota	0,100	0,109	0,071	0,096	0,092
Zaměstnanost	0,035	0,039	-0,039	-0,007	0,004

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Výsledky prezentované v **Tabulce 4** ukazují, že mezi hrubým domácím produktem a mírou napadení existuje slabá přímá korelace. Hodnoty korelačních koeficientů v jednotlivých letech se pohybovaly od 0,090 do 0,246, přičemž nejvyšší korelace byla zaznamenána v roce 2022. Tento vývoj naznačuje, že s rostoucí ekonomickou výkonností regionu může jen opravdu mírně narůstat počet případů napadení.

U hrubé přidané hodnoty byla rovněž identifikována slabá přímá korelace, přičemž maximální hodnota korelačního koeficientu dosáhla 0,109 v roce 2019. Hodnoty koeficientu zde byly nižší než v případě hrubého domácího produktu.

Naopak vztah mezi zaměstnaností a mírou napadení nevykazoval významnou korelaci. Korelační koeficienty se pohybovaly velmi blízko nule, což ukazuje na absenci lineárního vztahu mezi těmito dvěma proměnnými.

Tabulka 5: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi loupežmi a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	0,266	0,257	0,354	0,313	0,341
Hrubá přidaná hodnota	0,493	0,487	0,484	0,468	0,511
Zaměstnanost	0,406	0,405	0,385	0,392	0,440

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Výsledky uvedené v **Tabulce 5** ukazují, že mezi hrubým domácím produktem a mírou loupeží existuje slabá až střední přímá korelace. Korelační koeficienty se v průběhu sledovaného období pohybovaly v rozmezí 0,257 až 0,354, přičemž nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2020.

U hrubé přidané hodnoty byla zjištěna středně silná přímá korelace, kdy hodnoty koeficientu dosahovaly vyšších úrovní než u hrubého domácího produktu, a to v rozmezí od 0,468 do 0,511. Nejvyšší korelační koeficient byl zaznamenán v roce 2022, což naznačuje, že s rostoucí úrovní ekonomické aktivity (měřené hrubou přidanou hodnotou) může vzrůstat počet případů loupeží.

Ve vztahu mezi zaměstnaností a loupežemi se rovněž projevila střední přímá korelace, přičemž korelační koeficienty se pohybovaly v intervalu 0,385 až 0,440. Nejvyšší korelace byla dosažena v roce 2022.

Tabulka 6: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi vloupáním a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	0,384	0,369	0,541	0,507	0,508
Hrubá přidaná hodnota	0,293	0,301	0,339	0,347	0,334
Zaměstnanost	0,182	0,195	0,190	0,225	0,238

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 6** lze konstatovat, že mezi hrubým domácím produktem a mírou vloupání existuje střední přímá korelace. Korelační koeficienty v jednotlivých letech dosahovaly hodnot v rozmezí od 0,369 do 0,541, přičemž nejvyšší korelace byla zaznamenána v roce 2020. Tento výsledek naznačuje, že s rostoucí ekonomickou výkonností regionu může docházet k nárůstu počtu případů vloupání.

U hrubé přidané hodnoty byla rovněž identifikována střední přímá korelace. Hodnoty korelačního koeficientu se pohybovaly v rozmezí od 0,293 do 0,347, přičemž nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2021.

Ve vztahu mezi zaměstnaností a mírou vloupání byla zaznamenána slabá přímá korelace. Korelační koeficienty se pohybovaly v intervalu od 0,182 do 0,238, což ukazuje na spíše slabý lineární vztah mezi těmito dvěma proměnnými.

Tabulka 7: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi vloupáním do soukromých obytných prostor a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	0,206	0,179	0,509	0,494	0,525
Hrubá přidaná hodnota	0,317	0,317	0,325	0,338	0,329
Zaměstnanost	0,226	0,233	0,175	0,205	0,204

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 7** lze usoudit, že mezi hrubým domácím produktem a mírou vloupání do soukromých obytných prostor existuje slabá až střední přímá korelace. Korelační koeficienty se v jednotlivých letech pohybovaly v rozmezí od 0,179 do 0,525, přičemž nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2022. Tento výsledek naznačuje, že s rostoucí ekonomickou výkonností regionu může být spojen se zvýšením počtu případů vloupání do soukromých objektů.

U hrubé přidané hodnoty byla identifikována střední přímá korelace, přičemž korelační koeficienty byly ve většině sledovaných let nižší než u hrubého domácího produktu. Výjimkou byly roky 2018 a 2019, kdy korelace u hrubé přidané hodnoty dosahovala vyšších hodnot. Koeficienty se pohybovaly v rozmezí od 0,317 do 0,338, přičemž nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2021.

V případě zaměstnanosti byla zaznamenána pouze slabá přímá korelace. Hodnoty korelačních koeficientů se pohybovaly na nižší úrovni, konkrétně mezi 0,175 a 0,233, což ukazuje na relativně slabou souvislost mezi zaměstnaností a mírou vloupání.

Tabulka 8: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 3 mezi krádeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt	0,575	0,564	0,662	0,654	0,679
Hrubá přidaná hodnota	0,457	0,462	0,457	0,481	0,475
Zaměstnanost	0,291	0,293	0,257	0,287	0,298

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 8** lze říci, že mezi hrubým domácím produktem a mírou krádeží existuje středně silná přímá korelace. Korelační koeficienty v jednotlivých

letech dosahovaly hodnot v rozmezí od 0,564 do 0,679, přičemž nejvyšší korelace byla zaznamenána v roce 2022. Tento výsledek naznačuje, že s rostoucí ekonomickou výkonností regionu může souviset se zvýšením počtu případů krádeží.

U hrubé přidané hodnoty byla taktéž zjištěna střední přímá korelace, ačkoli hodnoty korelačního koeficientu byly nižší než v případě hrubého domácího produktu. Koeficienty se pohybovaly v intervalu od 0,457 do 0,481, přičemž nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2021.

V případě zaměstnanosti se objevila slabá přímá korelace. Korelační koeficienty se pohybovaly mezi 0,257 a 0,298, což představuje pouze mírnou souvislost mezi zaměstnaností a počtem případů krádeží.

Korelace na úrovni NUTS 2

Tabulka 9: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi úmyslným zabitím a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	-0,173	-0,130	-0,131	-0,140	-0,137
Míra nezaměstnanosti	0,158	0,340	0,233	0,253	0,320
Míra ohrožení chudobou	0,095	0,226	0,141	0,138	0,362
Míra závažné materiální deprivace	0,342	0,282	0,280	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	0,163	0,131	0,114	0,161	0,112
Vyšší sekundární	0,118	0,079	0,068	0,149	0,111
Bakalářské	0,055	0,039	0,063	0,080	0,051

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 9** lze usoudit, že nejsilnější korelace s mírou úmyslného zabití byla zaznamenána u ukazatele míry ohrožení chudobou. Korelační koeficienty dosahovaly hodnot až 0,362, přičemž nejvyšší korelace byla pozorována v roce 2022. Tento výsledek naznačuje, že vyšší míra ohrožení chudobou v regionech může být spojena s mírně vyšší mírou úmyslných zabití.

Relativně vyšší korelační koeficienty byly zjištěny také u míry závažné materiální deprivace, zejména v roce 2018, kdy dosáhly hodnoty 0,342. V dalších letech však data pro tento indikátor nebyla dostupná.

Míra nezaměstnanosti vykazovala slabou až střední přímou korelaci s mírou úmyslného zabití, přičemž korelační koeficienty se pohybovaly od 0,158 do 0,340. Nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2019.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval velmi slabou nepřímou korelaci s mírou úmyslného zabití. Korelační koeficienty byly záporné a pohybovaly se v rozmezí od -0,130 do -0,173. Vzhledem k nízkým hodnotám koeficientů nelze usuzovat na významnější souvislost mezi těmito proměnnými.

V rámci ukazatelů vzdělanostní úrovně populace byla u nižšího sekundárního vzdělání a vyššího sekundárního vzdělání zaznamenána velmi slabá přímá korelace s mírou úmyslného zabití. U bakalářského vzdělání byly hodnoty korelačních koeficientů rovněž velmi nízké, což poukazuje na minimální souvislost mezi tímto stupněm vzdělání a úrovní úmyslného zabití v regionech.

Tabulka 10: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi napadením a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	-0,139	-0,143	-0,129	-0,051	-0,053
Míra nezaměstnanosti	0,155	0,227	0,191	0,156	0,159
Míra ohrožení chudobou	0,124	0,172	0,115	0,045	0,052
Míra závažné materiální deprivace	-0,196	-0,164	-0,111	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	0,034	0,033	-0,001	0,069	0,075
Vyšší sekundární	0,038	0,031	0,010	0,101	0,101
Bakalářské	0,060	0,059	0,047	0,077	0,075

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 10** lze konstatovat, že korelace mezi vybranými indikátory úspěšnosti regionů a mírou napadení byla obecně velmi slabá. Nejvyšší korelační koeficienty byly zaznamenány u míry nezaměstnanosti, kde se hodnoty pohybovaly mezi

0,155 a 0,227. Nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2019, avšak vzhledem k nízké úrovni koeficientu lze hovořit pouze o slabé přímé korelaci.

U míry ohrožení chudobou byly korelační koeficienty ještě nižší, pohybující se v intervalu od 0,045 do 0,172, což rovněž naznačuje velmi slabou přímou souvislost s mírou napadení.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval slabou nepřímou korelaci s mírou napadení, přičemž korelační koeficienty dosahovaly záporných hodnot v rozmezí od -0,051 do -0,143. I v tomto případě však byly hodnoty velmi nízké a neumožňují vyvozovat významnější závěry o vztahu mezi těmito proměnnými.

Míra závažné materiální deprivace vykazovala v letech 2018 až 2020 slabou nepřímou korelaci, přičemž nejvyšší záporná hodnota ($r = -0,196$) byla zaznamenána v roce 2018.

V oblasti vzdělanostní struktury populace byly u všech sledovaných úrovní vzdělání zjištěny pouze velmi slabé přímé korelace. Korelační koeficienty se pohybovaly na velmi nízké úrovni, přičemž nejvyšší hodnota činila 0,101 u vyššího sekundárního vzdělání v roce 2022.

Tabulka 11: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi loupeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	0,263	0,244	0,238	0,234	0,282
Míra nezaměstnanosti	0,335	0,294	0,291	0,277	0,292
Míra ohrožení chudobou	0,095	0,178	0,142	0,140	0,253
Míra závažné materiální deprivace	-0,105	-0,110	-0,082	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	0,144	0,130	0,104	0,127	0,155
Vyšší sekundární	0,112	0,098	0,078	0,079	0,110
Bakalářské	0,045	0,043	0,033	0,045	0,070

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 11** lze usoudit, že nejvyšší korelace s mírou loupeží byla zaznamenána u míry nezaměstnanosti. Korelační koeficienty se pohybovaly v rozmezí od 0,277 do 0,335, přičemž nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2018. I přes relativně vyšší hodnoty se jedná pouze o slabou až slabší střední korelaci.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval slabou přímou korelaci, kdy hodnoty korelačního koeficientu dosahovaly maximálně 0,282.

U míry ohrožení chudobou byla zaznamenána velmi slabá přímá korelace, přičemž nejvyšší hodnota dosáhla 0,253 v roce 2022.

Míra závažné materiální deprivace vykazovala slabou nepřímou korelaci, s maximálním záporným koeficientem -0,110. V letech 2021 a 2022 nebyla pro tento indikátor dostupná data.

U jednotlivých úrovní vzdělání byly korelační koeficienty velmi nízké a naznačovaly pouze minimální souvislost s mírou loupeží.

Tabulka 12: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi vloupáním a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	0,173	0,179	0,209	0,236	0,250
Míra nezaměstnanosti	-0,131	-0,153	-0,172	-0,139	-0,142
Míra ohrožení chudobou	-0,228	-0,223	-0,246	-0,259	-0,217
Míra závažné materiální deprivace	-0,492	-0,466	-0,484	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	-0,038	-0,039	-0,046	-0,002	-0,008
Vyšší sekundární	-0,037	-0,037	-0,036	-0,028	-0,037
Bakalářské	-0,039	-0,039	-0,029	-0,001	-0,020

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Výsledky uvedené v **Tabulce 12** ukazují, že nejsilnější souvislost s mírou vloupání byla zaznamenána u míry závažné materiální deprivace. Korelační koeficienty v letech 2018 až 2020 dosahovaly hodnot mezi -0,466 a -0,492, což naznačuje středně silnou nepřímou korelaci. Tento výsledek může naznačovat, že vyšší materiální deprivace v regionech může souviset s nižším výskytem této trestné činnosti. V letech 2021 a 2022 již data pro tento indikátor nebyla dostupná.

Míra ohrožení chudobou vykazovala slabou nepřímou korelaci s mírou vloupání, přičemž nejvyšší záporná hodnota byla zaznamenána v roce 2021.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval slabou přímou korelaci, kdy hodnoty korelačního koeficientu dosahovaly maximálně 0,250 v roce 2022.

Míra nezaměstnanosti vykazovala velmi slabou nepřímou korelaci, přičemž korelační koeficienty se pohybovaly v rozmezí od −0,139 do −0,172.

U jednotlivých úrovní vzdělání byly korelační koeficienty velmi nízké, což naznačuje minimální souvislost s mírou vloupání.

Tabulka 13: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi vloupáním do soukromých obytných prostor a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	0,200	0,197	0,259	0,326	0,319
Míra nezaměstnanosti	-0,022	-0,052	-0,175	-0,132	-0,058
Míra ohrožení chudobou	-0,220	-0,215	-0,214	-0,180	-0,151
Míra závažné materiální deprivace	-0,383	-0,432	-0,454	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	0,023	0,025	0,031	0,084	0,070
Vyšší sekundární	0,063	0,054	0,051	0,075	0,065
Bakalářské	-0,010	-0,012	-0,006	0,029	0,007

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Na základě výsledků uvedených v **Tabulce 13** lze konstatovat, že nejsilnější souvislost s mírou vloupání do soukromých obytných prostor byla zaznamenána u míry závažné materiální deprivace. Korelační koeficienty v letech 2018 až 2020 dosahovaly hodnot mezi −0,383 a −0,454, což naznačuje středně silnou nepřímou korelaci. Tento výsledek může naznačovat, že vyšší materiální deprivace může být spojena s nižším výskytem vloupání. V letech 2021 a 2022 již data pro tento indikátor nebyla dostupná.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval slabou až středně silnou přímou korelaci, kdy hodnoty korelačního koeficientu dosáhly nejvyšší úrovně 0,326 v roce 2021.

Míra ohrožení chudobou vykazovala slabou nepřímou korelaci, s hodnotami koeficientu pohybujícími se od −0,151 do −0,220.

Míra nezaměstnanosti vykazovala velmi slabou nepřímou korelaci s hodnotami v rozmezí od $-0,022$ do $-0,175$.

Korelace mezi úrovní vzdělání a mírou vloupání byla minimální a nenaznačuje výraznější vztah.

Tabulka 14: Korelační koeficienty na úrovni NUTS 2 mezi krádeží a indikátory úspěšnosti regionů v letech 2018–2022

Indikátor / Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Disponibilní důchod soukromých domácností	0,300	0,237	0,235	0,301	0,321
Míra nezaměstnanosti	-0,145	-0,161	-0,175	-0,140	-0,161
Míra ohrožení chudobou	-0,235	-0,162	-0,226	-0,204	-0,149
Míra závažné materiální deprivace	-0,351	-0,298	-0,352	-	-
Jednotlivé úrovně vzdělání:					
Nižší sekundární	0,042	0,018	-0,003	0,058	0,045
Vyšší sekundární	0,084	0,047	0,033	0,055	0,043
Bakalářské	-0,007	-0,013	-0,007	0,025	0,029

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Výsledky uvedené v **Tabulce 14** ukazují, že nejsilnější souvislost s mírou krádeží byla zaznamenána u míry závažné materiální deprivace. Korelační koeficienty v letech 2018 až 2020 dosahovaly hodnot mezi $-0,298$ a $-0,352$, což ukazuje na středně silnou nepřímou korelaci. Tento výsledek může naznačovat, že vyšší míra materiální deprivace v regionech souvisí s nižším výskytem krádeží. V letech 2021 a 2022 již pro tento indikátor nebyla dostupná data.

Disponibilní důchod soukromých domácností vykazoval slabou až střední přímou korelaci s mírou krádeží, kdy nejvyšší hodnota korelačního koeficientu (0,321) byla dosažena v roce 2022.

Míra ohrožení chudobou vykazovala slabou nepřímou korelaci, s koeficienty pohybujícími se v rozmezí od $-0,149$ do $-0,235$.

Míra nezaměstnanosti vykazovala velmi slabou nepřímou korelaci, přičemž hodnoty korelačního koeficientu nepřesáhly $-0,175$.

Souvislost mezi úrovní vzdělání a mírou krádeží byla minimální, bez výraznějších závislostí.

4.5 Vyhodnocení 3. výzkumné otázky

Má úroveň regionální agregace vliv na vzájemný vztah mezi trestnou činností a indikátory úspěšnosti regionů?

Tabulka 15: Porovnání korelačních koeficientů mezi HDP a trestnými činy na úrovních NUTS 3 a NUTS 2 v letech 2018–2022

Trestný čin	Rok	Korelace HDP (NUTS 3)	Korelace HDP (NUTS 2)	Odchylka korelace (NUTS 3 – NUTS 2)
Úmyslné zabití	2018	-0,239	-0,356	0,117
	2019	-0,209	-0,326	0,117
	2020	-0,236	-0,266	0,030
	2021	-0,231	-0,315	0,084
	2022	-0,128	-0,161	0,033
Napadení	2018	0,091	0,185	0,094
	2019	0,090	0,195	0,105
	2020	0,241	0,308	0,067
	2021	0,221	0,314	0,093
	2022	0,246	0,311	0,065
Loupež	2018	0,266	0,197	0,069
	2019	0,257	0,187	0,070
	2020	0,354	0,225	0,129
	2021	0,313	0,173	0,140
	2022	0,341	0,214	0,127
Vloupání	2018	0,384	0,550	0,166
	2019	0,369	0,536	0,167
	2020	0,541	0,621	0,080
	2021	0,507	0,573	0,066
	2022	0,508	0,552	0,044
Vloupání do soukromých obytných prostor	2018	0,206	0,431	0,225
	2019	0,179	0,411	0,232
	2020	0,509	0,574	0,065
	2021	0,494	0,537	0,043
	2022	0,525	0,559	0,034

Trestný čin	Rok	Korelace HDP (NUTS 3)	Korelace HDP (NUTS 2)	Odchylka korelace (NUTS 3 – NUTS 2)
Krádež	2018	0,575	0,655	0,080
	2019	0,564	0,614	0,050
	2020	0,662	0,691	0,029
	2021	0,654	0,681	0,027
	2022	0,679	0,704	0,025

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat z Eurostatu (2025o)

Pro účely zodpovězení výzkumné otázky, zda má úroveň zkoumaného regionu vliv na vzájemný vztah mezi trestnou činností a indikátory úspěšnosti regionů, bylo přistoupeno ke srovnání korelačních koeficientů mezi jednotlivými trestnými činy a hrubým domácím produktem (HDP) na úrovních NUTS 3 a NUTS 2.

Indikátor HDP byl zvolen cíleně, protože v rámci předchozích analýz (viz Tabulka 3, Tabulka 4, Tabulka 5, Tabulka 6, Tabulka 7 a Tabulka 8) vykazoval ve většině případů nejvyšší korelační koeficienty ve srovnání s ostatními zkoumanými indikátory úspěšnosti regionů (například zaměstnaností nebo hrubou přidanou hodnotou).

Výsledky porovnání uvedené v **Tabulce 15** ukazují, že úroveň regionální agregace ovlivňuje sílu identifikovaných vztahů, zatímco směr korelace (přímý či nepřímý vztah) byl ve všech případech zachován. Největší rozdíly mezi korelačními koeficienty na úrovních NUTS 3 a NUTS 2 byly zaznamenány u trestného činu vloupání do soukromých obytných prostor, kde rozdíl v roce 2019 činil 0,232. Výrazné odchylky byly patrné také u vloupání (0,167 v roce 2019) a loupeže (0,140 v roce 2021). Mírnější rozdíly byly zaznamenány u úmyslného zabití (0,117 v letech 2018 a 2019) a napadení (0,105 v roce 2019). Naopak u trestného činu krádeže byly rozdíly mezi úrovněmi regionální analýzy velmi nízké, nepřesahující hodnotu 0,08 v žádném ze sledovaných let.

Z výsledků vyplývá, že volba regionální úrovně (NUTS 2 či NUTS 3) může mít vliv na vyhodnocení síly vztahu mezi kriminalitou a indikátory úspěšnosti regionů, přičemž nelze jednoznačně určit, která z úrovní poskytuje přesnější obraz.

5 ZHODNOCENÍ VZTAHU KRIMINALITY A ÚSPĚŠNOSTI REGIONU

Cílem této bakalářské práce bylo vyhodnotit vztah mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. V rámci práce byly vybrány indikátory regionální úspěšnosti, které byly analyzovány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality.

Analytická část byla založena na výpočtu Pearsonových korelačních koeficientů mezi vybranými druhy trestné činnosti a indikátory ekonomické a sociální úspěšnosti regionů, přičemž analýza byla provedena na dvou úrovních regionální agregace, konkrétně NUTS 2 a NUTS 3. Veškerá data byla čerpána z databáze Eurostatu.

Výsledky ukázaly, že mezi kriminalitou a sledovanými indikátory existují převážně přímé lineární souvislosti. Nejvýraznější korelace byla zaznamenána u trestného činu krádeže, kde korelační koeficienty s ukazatelem hrubého domácího produktu dosahovaly středně silných až silných hodnot, a to napříč časovým obdobím i regionálními úrovněmi. Rovněž u trestných činů vloupání a vloupání do soukromých obytných prostor byly identifikovány středně silné přímé korelace, přičemž vyšší hodnoty byly zaznamenány na agregovanější úrovni NUTS 2.

V případě trestného činu loupeže se korelace pohybovaly na úrovni slabé až střední přímé souvislosti. Napadení vykazovalo převážně slabé přímé korelace, přičemž v některých letech na úrovni NUTS 2 dosahovaly hodnot blízkých střední síle. Úmyslné zabití bylo charakteristické konzistentně slabými nepřímými korelacemi napříč všemi analyzovanými indikátory.

Slabé nepřímé korelace byly rovněž zaznamenány u ukazatelů jako míra nezaměstnanosti, míra materiální deprivace a míra ohrožení chudobou. Přesto ve většině případů převažovaly přímé lineární souvislosti mezi kriminalitou a indikátory regionální úspěšnosti.

Porovnání korelačních koeficientů mezi úrovněmi NUTS 2 a NUTS 3 ukázalo, že síla korelací se mezi jednotlivými úrovněmi regionální agregace lišila. Ve většině případů byly korelace na úrovni NUTS 2 mírně vyšší než na úrovni NUTS 3. Směr vztahu (přímý či nepřímý) však zůstal ve všech případech zachován, což potvrzuje konzistentnost souvislostí mezi kriminalitou a regionální úspěšností.

Je důležité zdůraznit, že použitá korelační metoda neumožňuje stanovit příčinné souvislosti. Výsledky proto představují indikaci existujících vztahů, nikoliv jejich přímé příčinné vysvětlení.

Za nejvýznamnější zjištění lze považovat identifikaci měřitelných souvislostí mezi majetkovou trestnou činností (zejména krádežemi a vloupáními) a ekonomickými ukazateli regionální úspěšnosti. Výsledky této práce tak přispívají k lepšímu pochopení vztahů mezi ekonomickými a sociálními charakteristikami regionů a kriminalitou v evropském kontextu. Do budoucna by bylo vhodné zaměřit se na podrobnější zkoumání dalších faktorů, jako je sociální soudržnost obyvatelstva, migrace nebo kvalita veřejného prostoru, které mohou vztahy mezi kriminalitou a rozvojem regionů dále ovlivňovat.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo vyhodnotit vztah mezi mírou kriminality a úspěšností regionů v prostředí Evropské unie. V rámci práce byly vybrány indikátory úspěšnosti regionů, které byly následně zkoumány ve vztahu k jednotlivým druhům kriminality. Veškerá data použitá v analýze byla čerpána z databáze Eurostatu, přičemž korelace mezi proměnnými byla hodnocena pomocí Pearsonových korelačních koeficientů.

V úvodní části práce byla nejprve představena problematika veřejné správy, její základní vymezení a rozdělení na státní správu a samosprávu, včetně významu samosprávy pro regionální rozvoj. Následně byla popsána regionální struktura Evropské unie prostřednictvím systému NUTS, která tvořila východisko pro praktickou analýzu. Pozornost byla věnována také kriminalitě, jejímu vymezení, hlavním druhům kriminality a možností statistického sledování jejího výskytu v jednotlivých regionech. V závěru teoretické části byly specifikovány indikátory regionální úspěšnosti ekonomického a sociálního charakteru, které sloužily jako podklad pro analýzu vztahu mezi kriminalitou a rozvojem regionů.

Analytická část práce byla zaměřena na vyhodnocení korelačních vztahů mezi vybranými ukazateli úspěšnosti regionů a jednotlivými druhy kriminality na úrovních NUTS 2 a NUTS 3. V rámci této části byly postupně zodpovězeny jednotlivé výzkumné otázky.

První výzkumná otázka se zaměřila na to, pomocí jakých indikátorů lze vyjádřit vztah mezi kriminalitou a úspěšností regionu. Výsledky ukázaly, že zvolenými vhodnými indikátory jsou zejména ekonomické ukazatele, jako je hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, míra nezaměstnanosti, ale také ukazatele sociální situace, například míra ohrožení chudobou, míra materiální deprivace či úroveň vzdělání obyvatelstva.

Druhá výzkumná otázka se zaměřovala na existenci vztahu mezi trestnou činností a indikátory úspěšnosti regionů. Bylo zjištěno, že mezi některými druhy kriminality a vybranými indikátory existují převážně přímé lineární souvislosti. Nejvýraznější korelace byly zaznamenány u majetkové kriminality, zejména v případě trestných činů krádeže a vloupání, kde byly zjištěny středně silné až silné přímé korelace zejména s ekonomickými ukazateli, jako je hrubý domácí produkt a hrubá přidaná hodnota. Naopak u úmyslného zabití byly identifikovány slabé nepřímé korelace s vybranými ekonomickými a sociálními indikátory.

Třetí výzkumná otázka se zabývala vlivem úrovně regionální agregace (NUTS 2 a NUTS 3) na sílu zjištěných vztahů. Analýza ukázala, že korelační koeficienty se mezi jednotlivými úrovněmi lišily, přičemž na úrovni NUTS 2 byly hodnoty koeficientů obvykle vyšší. Směr korelace však zůstal ve všech případech zachován, což svědčí o určité stabilitě zjištěných souvislostí bez ohledu na zvolenou úroveň agregace.

Celkové výsledky této práce potvrzují, že kriminalita a socioekonomický rozvoj regionů jsou vzájemně propojené jevy, jejichž vztahy je možné měřit a analyzovat. Přestože použitá korelační metoda neumožňuje určit příčinné souvislosti, dosažené poznatky mohou sloužit jako východisko pro hlubší a více faktorové analýzy, které by mohly přispět k efektivnějšímu rozvoji regionálních politik zaměřených na prevenci kriminality.

POUŽITÁ LITERATURA

1. BÍLKOVÁ, Diana; BUDINSKÝ, Petr a VOHÁNKA, Václav. *Pravděpodobnost a statistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-224-0.
2. ČESKO. *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)* [online]. Praha: AION CS, 2010–2025. [cit. 2025-04-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Kriminalita v ČR a EU 2013–2023* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2024a. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/docs/107508/07a94ec6-8202-2045-d810-5aa8994881b7/08000924um.pdf?version=1.0>
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodika – Kriminalita* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025b. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/metodika-kriminalita>
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Regionální statistiky* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025c. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/regionalni-statistiky?pocet=10&start=0&skupiny=33&razeni=-datumVydani>
6. DOTACEEU. *Regiony regionální politiky* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2025. [cit. 2025-04-04]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>
7. EUR-LEX. *Statistická klasifikace ekonomických činností* [online]. Luxembourg: European Union, 2025. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/statistical-classification-of-economic-activities.html?fromSummary=24>
8. EUROPEAN COMMISSION. *EU guidelines for the International Classification of Crime for Statistical Purposes — ICCS* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. ISBN 978-92-79-73408-3. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/8305054/KS-GQ-17-010-EN-N.pdf>
9. EUROPEAN COMMISSION. *Public administrations in the EU member states* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. ISBN 978-92-68-12345-6. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2ac606f3-d20e-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-en>
10. EUROPEAN UNION. *Regions in the European Union: Nomenclature of territorial units for statistics – NUTS 2021* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024. ISBN 978-92-68-05481-9. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/20625712/KS-GQ-23-010-EN-N.pdf>
11. EUROSTAT. *Crime and criminal justice (crim) – Metadata* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025a. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_sims.htm

12. EUROSTAT. *Crime and criminal justice: Database* [online]. Luxembourg: Eurostat, 2025b. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/database>
13. EUROSTAT. *Disposable income statistics* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025c [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tgs00026/default/table?lang=en>
14. EUROSTAT. *Glossary: At-risk-of-poverty rate* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025d. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At-risk-of-poverty_rate
15. EUROSTAT. *Glossary: Disposable income* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025e. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Disposable_income
16. EUROSTAT. *Glossary: Employment* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025f. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Employment>
17. EUROSTAT. *Glossary: European system of national and regional accounts (ESA 2010)* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025g. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_\(ESA_2010\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_(ESA_2010))
18. EUROSTAT. *Glossary: Gross domestic product (GDP)* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025h. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_domestic_product_\(GDP\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_domestic_product_(GDP))
19. EUROSTAT. *Glossary: Gross value added* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025i. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_value_added
20. EUROSTAT. *Glossary: International Standard Classification of Education (ISCED)* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025j. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_\(ISCED\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED))
21. EUROSTAT. *Glossary: Material deprivation* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025k. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Material_deprivation

22. EUROSTAT. *Glossary: Region* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025l. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Region>
23. EUROSTAT. *Glossary: Unemployment* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025m. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>
24. EUROSTAT. *NUTS – Nomenclature of territorial units for statistics: Overview* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025n. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>
25. EUROSTAT. *Regions database* [online]. Luxembourg: European Commission, 2025o. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/database>
26. HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 4., rozš. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0200-4.
27. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. Academia iuris. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.
28. HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v České republice*. 4. aktualizované vydání. Brno: VK, 2021. ISBN 978-80-87713-21-1.
29. KRAFTOVÁ, Ivana; MAŠTÁLKA, Martin; MATĚJA, Zdeněk; SVOBODA, Ondřej a ZDRAŽIL, Pavel. *Bezpečný rozvoj regionu: základní koncept*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-261-0.
30. LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Aktualizované 2. vydání. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.
31. MAŠTÁLKA, Martin. *Disparity regionální rozvoje a jejich indikátory* [online]. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. [cit. 2025-04-20]. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/277095702>
32. MICROSOFT. *CORREL (funkce)* [online]. Microsoft Support, [cit. 2025-04-26]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/office/correl-funkce-995dcef7-0c0a-4bed-a3fb-239d7b68ca92>
33. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace pro vládu ČR o postupu prací při tvorbě Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2017. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://www.mmr.gov.cz/getmedia/7bdc7df1-1e36-4843-a491-0760a2c5c35d/Vlada_2_Material.pdf
34. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027: Strategická část* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2021/10/04__spk-2022-2027_strategicka-cast.pdf

35. NOVOTNÝ, Oto a ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
36. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality za rok 2025* [online]. Praha: Policie České republiky, 2025. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2025.aspx>
37. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Online. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Finance pro praxi. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
38. PRŮCHA, Petr. *Veřejná správa a správní právo*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2014. ISBN 978-80-86775-29-6.
39. STEJSKAL, Jan a KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Online. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
40. STIMSON, Robert J., STOUGH, Roger R., ROBERTS, Brian H. *Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy* [online]. 2nd ed. New York: Springer, 2006. ISBN 978-3-540-34826-9. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/277005701_Regional_Economic_Development_Analysis_and_Planning_Strategy
41. ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4.
42. UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. *International Classification of Crime for Statistical Purposes (ICCS)* [online]. Vienna: United Nations, 2015. [cit. 2025-04-25]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/crime/ICCS/ICCS_English_2016_web.pdf
43. WOKOUN, René; MATES, Pavel a KADERÁBKOVÁ, Jaroslava. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Monografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Soubor: 1_data_NUTS_3.xlsx

Příloha B: Soubor: 2_data_NUTS_2.xlsx

Příloha C: Soubor: 3_data_NUTS_2_vzdelani.xlsx

Všechny datové soubory jsou dostupné na přiloženém CD ve formátu Microsoft Excel (.xlsx).